

LETÖLTSEM, VAGY MEGVEGYEM? ISMERETTERJESZTŐ WEBOLDAL AZ ELEKTRONIKUS ANYAGOK SZERZŐI JOGÁRÓL

Szerző: Szalai Éva, informatikus könyvtáros szak

Konzulens: Kvaszingerne Prantner Csilla, főiskolai tanársegéd

(Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekcióban III. helyezés)

Bevezetés

Nem mondhatjuk már, hogy az Internet csak egy szűk réteget érint, hiszen az Internet felhasználók száma rohamosan nő. Az információszerzés talán legfontosabb eszköze lett az Internet.

Ahogy az Internet egyre nagyobbá és szövevényesebbé vált, úgy lett egyre bonyolultabb a világhálóval kapcsolatos szerzői jogi szabályozás. Az Internet hajnalán még elég volt az önszabályozás, a felhasználók lefektették a hálózati viselkedés alapelveit az úgynevezett „netikett”-ben, amit betartottak, és betartattak: kiközösítették, vagy valamilyen szinten „megbüntették” (pl. teletömték a postafiókját kéretlen levelek sokaságával) a rendetlenkedőket. . Ma már ez nem elég, megjelent egy felülről jövő szabályozás is, ami jogszabályokban valósul meg.

Az Internetre vonatkozó szerzői jogi kérdések néha kicsit bonyolultak, nehezen alkalmazhatóak vagy nem egyértelműek (pl. linkek kérdése), nem csoda hát ha nem minden Internetezőnek van tudomása ezen törvényekről, s akik tudnak is róla azok sem biztos, hogy mind jól értelmezik.

Fontosnak tartom minderre felhívni azok figyelmét, akiket bevezetünk az Internet különleges világába, hogy ez nem egy jogmentes terület (már), ugyanúgy érvényesülnek itt is a szerzői jogi védelmek mint máshol.

Mint amikor megtanítunk kerékpározni egy gyereket; akkor járunk el felelősségteljesen, ha nem csak azt mondjuk el neki, hogyan kell egyensúlyozni, és hol a fék, hanem a közlekedési szabályokról is tájékoztatjuk őt, annak ellenére, hogy nem lesz hivatásos sofőr, sőt még jogosítványt sem kap ezáltal. Ugyanígy nem csak a jogászoknak, tárhelyszolgáltatóknak, website tulajdonosoknak, online zeneáruházaknak kell tudni a szerzői jog Internetre is vonatkozó szabályait, hanem nekünk „mezei” internetezőknak is ismernünk kell, hiszen mi is ugyanazon az információs szupersztrádán közlekedünk.

Emlékszem még a kilencvenes évek közepén, mikor középiskolás koromban, megmutatta a tanár hogyan lehet e-mailt írni, vagy hogyan tudok IRC-zni¹⁵⁹. Elég volt egy-két netiketben található „illemszabályra” felhívnia a figyelmemet, ma már rengeteg szabályra kellene odafigyelnünk. Talán gyorsabban el lehet magyarázni, hogyan kell egy egyszerű weboldalt készíteni, mint azt, hogy mire kell figyelnem ha ilyen oldalt készítek, ahhoz hogy ne sértsem mások szerzői jogait, jó hírnevét, és ne tévesszem meg a nem túl járatos internetezőket.

Természetesen nem várom el a tanároktól, hogy abban az igencsak szűkre szabott időben, míg megismertetnek az Internet világával, hívják fel a figyelmem ide vonatkozó összes szabályra. Először is, mert ez egy külön tudomány, mely még az illetékes jogászok számára is egy kicsit nehéz téma manapság, hiszen nem olyan könnyű a jól bevált rendszert alkalmazni egy virtuálisnak tűnő világban.

Másodszor pedig tudom, hogy egyre több mindent kell elmondaniuk, hogy naprakész lehessenek, hiszen az Internet még mindig rohamléptekben fejlődik, így már csak időben is nehéz lenne megvalósítani, hogy az Internetre vonatkozó szabályokat is átadják.

Ezen okok miatt hasznos lenne, egy olyan weboldal léte, ahol érthetően, könnyen emészthetően le lennének írva az Internetre vonatkozó alapvető szerzői jogi szabályok, így a tanár meg tudná azt mutatni a diákoknak, mint egyfajta segédanyagot, s ezen a tanórákon kívül böngészhetnének a diákok. A nem iskolapadban tanuló, hanem például autodidakta módon, az Internet rejtelmait felfedező egyének és az érdeklődők számára is nagyon hasznos lenne. Mikor elkezdtem ezzel foglalkozni (2005 nyarán), akkor nem találtam olyan oldalt, ami ezt lehetővé tenné.

Így arra a következtetésre jutottam, hogy jó lenne ezt az elképzelt weboldalt megalkotni. Azóta létrejött egy hasonló, melyet az Eduweb Multimédia Zrt. készített az Art-7 Művészeti Stúdió közreműködésével az ASVA¹⁶⁰ és a ProArt¹⁶¹ támogatásával. Az oktatási anyag 2006. szeptember 6-ától a Sulinet honlapján érhető el¹⁶².

„A tananyag a szerzői jogvédelem kérdéseit feszegeti, s a középiskolás korosztályt célozza, meglehetősen sajátos formában. A „képregényes” oktatási anyag egy amatőr rockzenekar történetébe ágyazza az egyes témaköröket, a szereplők szájába adva a főbb mondanivalót, a jogi összefüggéseket, szabályokat. A tananyag célja kettős: egyrészt megértetni a tanulókkal, hogy az illegális letöltéseken túl sokféle lehetőségük van arra, hogy jogszerűen is

---

¹⁵⁹ Internet Relay Chat: Internet IP alapú protokolljaira épülő kommunikációs szolgáltatás, mely lehetővé teszi tetszőleges számú felhasználó valósidejű társalgását írásos formában

¹⁶⁰ Audiovizuális Művek Szerzői Jogait Védő Közcélú Alapítvány

¹⁶¹ Szövetség a Szerzői Jogokért

¹⁶² Az oldal elérhetősége: <http://szerzoijog.sulinet.hu>

hozzájussanak az egyes művekhez, filmekhez, zenékhez, másrészt tudatosítani bennük azt, hogy milyen lehetőségeik, jogaik vannak abban az esetben, ha ők hoznak létre valamilyen szellemi alkotást, a 'Másik oldalról' szemlélve a kérdéskört.”¹⁶³

A weboldal a 2006-os eFesztiválon az eLearning kategóriában 2. helyezést ért. Az indulás óta eltelt 3 hónapban eddig közel 30 000 látogatója¹⁶⁴ volt a tananyagnak, véleményem szerint ez arra mutat rá, hogy mennyire nagy szükség volt már egy szerzői jogi témával kapcsolatos ismeretterjesztő oldalra.

Annak ellenére, hogy üdvözölhetünk már egy szerzői jogi oktató oldalt, remélem, hogy az én munkám sem lesz hiábavaló és a magyar internetező társadalom hasznára válik.

Az elején nagyon izgalmasnak tűnt a téma, de ahogy jobban belemerültem rádöbbenem, hogy elég nehéz fába vágtam a fejszém. Mint ahogy Szinger András és Tóth Péter Benjámín is kifejti a Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz című műve előszavában: *„A modern szerzői jog taníthatatlanul bonyolulttá vált. A szerzői jog gyakorlati kérdéseire mindig többféle, általában egymással ellentétes kicsengésű választ lehet adni. A szerzői jog mindig is amolyan fekete ló volt számomra. Ilyen, és ehhez hasonló mondatok hangzanak el napjainkban a szerzői joggal akarva-akaratlanul kapcsolatba kerülő laikusok, de akár oktatók, jogászok szájából is.”¹⁶⁵*

---

¹⁶³ eFestival díjat nyert az Eduweb Multimédia által készített első hazai interaktív képregény [Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja: <http://www.eduweb.hu/magunkrol/aktualitasok/> Letöltés ideje: 2006. nov. 25.

¹⁶⁴ ¹⁶⁴Nívódíj a "Másik oldal" című képregénynek [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.uno.hu/news/story/228244/> A letöltés ideje: 2006. november 30.

¹⁶⁵ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámín: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. 5. p.

Weboldal készítése

Oktató weboldalamat Macromedia Dreamweaverben készítettem el, az oldal tervezésénél Adobe Photoshop-ot használtam. Figyeltem arra, hogy egyszerűen használható legyen az oldal. A színek kiválasztásánál figyelembe vettem, hogy a sötét alapon világos betű a szem számára könnyebben olvasható a monitoron ellentétben a papírral, ahol a világos alapon fekete betű a javasolt hosszabb szövegeknél. Az oldal méretét úgy választottam meg, hogy mind a 2 elterjedt felbontásban ¹⁶⁶ jól jelenjen meg, tehát a kisebb felbontáshoz optimalizáltam.

Az oldalt 2 jól elkülöníthető részre osztottam bal oldalon találhatóak külön-külön menüpontban a felhasználási formákra vonatkozó szerzői jogi tudnivalók jobb oldalon pedig az úgynevezett segédanyagok:

- a témához tartozó törvény és jogszabálygyűjtemény,
- szerzői joggal foglalkozó szervezetek linkgyűjteménye
- fórum, ahol remélhetőleg hasznos eszmecserék folynak majd a témával kapcsolatban
- kereső, mely az oldalon való könnyebb eligazodást segíti

Az oldal a <http://szerzoijog.extra.hu> oldalon tekinthető meg.

---

¹⁶⁶ 800*600 és 1024*768 pixel

Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súgó

Vissza - - Keresés Kedvencek Multimédia

Cím G:\uj4\web2\zene2.htm Ugrás Hivatkozások >>

Zenék

Ma már könnyen tudunk zenéket le és fel tölteni az Internetre, ezt 2 technikai dolog segítette elő. Először is a különböző tömörítési eljárások megjelenése (pl MP3) így kis méretűvé váltak a zenei fájlok, másrészt az Internet gyorsasága, nagy sávszélessége. Egy 4 perces zenei számot pár másodperc alatt le tudok tölteni. Ebben a fejezetben azt próbálom bemutatni, hogy szabad-e és hogyan zenéket feltenni a világhálóra és letölteni.

Online felhasználás típusai

Fontosnak látom tisztázni még az elején az online felhasználások típusait, mivel ezen ismeretekre szükség lesz a továbbiakban .

1. „Streaming” típusú

Ez a típusú felhasználás hasonlít a hagyományos rádiós sugárzáshoz, ezért ezt szokták webrádióknak is nevezni. Olyan egységes műsorfolyamat továbbít az internetezők számára mint a rádió, persze

Szoftverek

Zenék

Képek

Filmek

Weblapok

Törvények

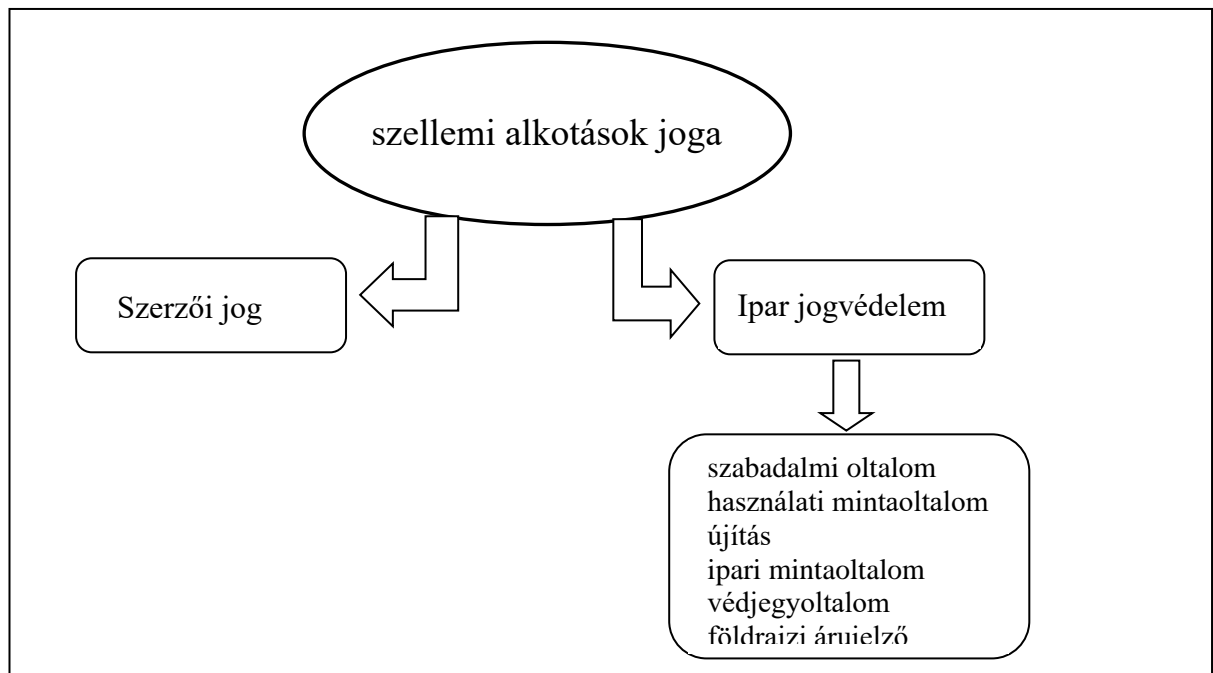
Linkek

Szerzői jog alapjai

Dolgozatom elején, megpróbálom röviden összefoglalni a legfontosabb szerzői joggal kapcsolatos információkat, majd ezután külön kitérek a különböző felhasználási-formákra vonatkozó szabályokra, és kényes pontokra. Teszem mindezt úgy, hogy a törvény alapján összefoglalom az e területen járatos jogászok véleményét és ellenvéleményét (A szerzői jog kialakulásáról már csak terjedelmi okok miatt sem írok, mert úgy érzem, hogy nem feltétlenül szükséges a többi megértéséhez).

A szellemi tulajdon oltalma a polgári jog speciális, viszonylag önálló területe. A szellemi alkotások jogvédelmén belül 2 fő területet különböztetünk meg egymástól: a **szerzői jogot** és az **iparjogvédelmet**.

Az iparjogvédelem részét képezi a :

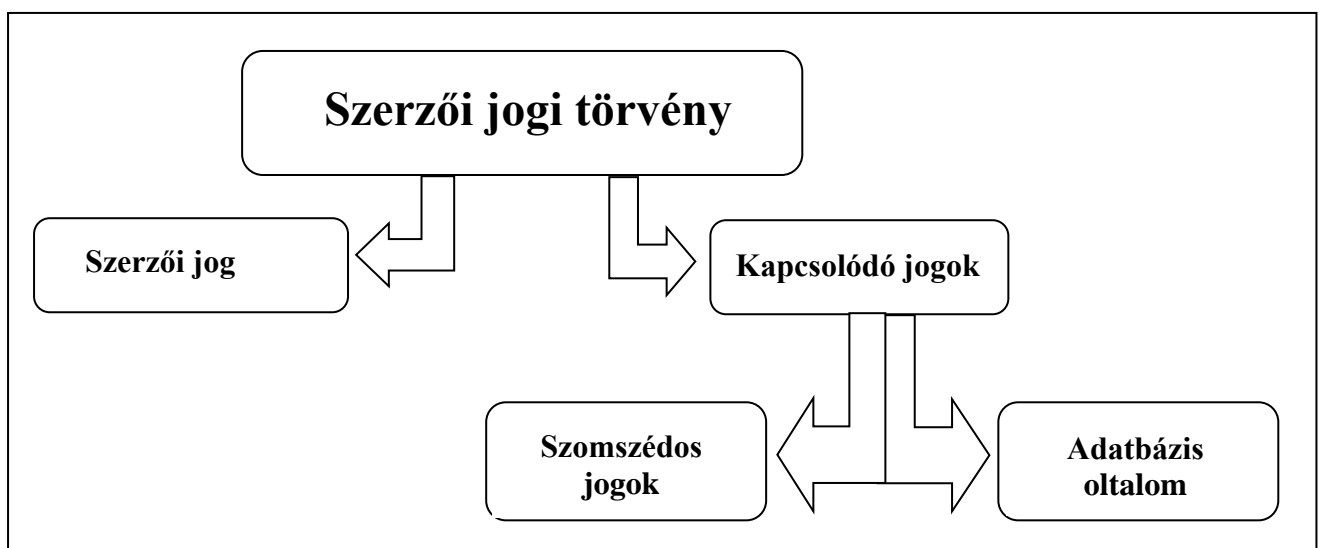
1. **szabadalmi oltalom** ⇒ találmányok
2. **használati mintaoltalom** ⇒ valamely tárgy kialakítására, szerkezetére vagy részeinek elrendezésére vonatkozik

- 3. újítás** ⇒ új műszaki vagy szervezeti megoldások, amelyeket a gazdálkodási tevékenységet folytató szervezettel munkaviszonyban álló személyek dolgoztak ki
- 4. ipari mintaoltalom** ⇒ az ipari termékek külső formáját jelenti
- 5. védjegyoltalom** ⇒ azok a grafikai ábrázolható megjelölések, amelyek árukat és szolgáltatásokat mások áruitól vagy szolgáltatásaitól megkülönböztetnek
- 6. földrajzi árujelző** ⇒ a termék földrajzi származásának (tájnak, helységnek, kivételesen országnak) feltüntetésére szolgál.

Dolgozatomban, a továbbiakban nem foglalkozok az iparjogvédelemmel, csak a szerzői joggal, mely jogterület pontos elnevezése: **szerzői és kapcsolódó jogok**. Kezdetben a szabályok csak a szerzőket, azonban a XX. század második felétől már védi:

- az előadóművészeket
- a hangfelvétel előállítókat (lemezkiadók)
- műsorsugárzó szervezeteket (rádió és televízió)
- a filmelőállítókat („ producerek”) és a
- jelentős ráfordítással létrehozott **adatbázisok előállítóit** is.

A szerzőket megillető jogok „**szerzői jog**” név alatt futnak, míg az imént felsorolt jogosultakat megillető jogok a „**szerzői joghoz kapcsolódó jogok**”¹⁶⁷ (röviden kapcsolódó jog). A kapcsolódó jogokon belül további csoportosítást alkalmaz a jogtudomány: megkülönbözteti a **szomszédos jogok** területét és az **adatbázis oltalom**.

¹⁶⁷ Ahogy a neve is jól kifejezi ezek nem szerzői jogi oltalom alatt állnak, hanem csak ahhoz hasonló „ahhoz kapcsolódó” védelem alatt állnak. E jogok szűkebbek mint a szerzői jog (pl. rövidebb ideig tartanak, kevesebb felhasználási cselekményre terjednek ki)

Szerző és a szerzői mű

A „szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény”¹⁶⁸ (röviden Szjt.) alapján kit is tekintünk szerzőnek? Ezt a törvény nagyon frappánsan meghatározza: „...aki a művet megalkotta”¹⁶⁹. Most vizsgáljuk meg mit takar ez az egyszerű kifejezés:

AKI – tehát a szerző csak természetes személy lehet. Cég, intézmény, jogi személy nem lehet szerző. ¹⁷⁰ Szerzői alkotás létrejöhet több személy együttműködése eredményeként is. A szerzők jogviszonya a közös mű oszthatósága illetve oszthatatlanságától függ. Ez alapján beszélhetünk szerzőtársról és társzerzőről.

„Szerzőtársi a kapcsolat azok között, akiknek közös műve oszthatatlan, azaz ha a mű önálló részekre nem választható szét. Amennyiben a közös mű önálló részekre szétválasztható, a szerzőket társszerzőknek nevezzük.

A társszerzőket az általuk alkotott rész tekintetében önálló szerzői jog illeti meg, a szerzőtársakat megillető szerzői jog egységes, a szerzők jogait csak együttesen gyakorolhatják, illetőleg a jog érvényesítése vagy védelme érdekében bármelyik szerzőtárs felléphet, a jogkövetkezmények azonban a többi szerzőtársra is kihatnak.”¹⁷¹

Gyűjteményes művek szerkesztőjét is megilletik a szerzői jogok, - amennyiben a szerkesztés egyéni-eredeti jelleggel bír a művek kiválasztása vagy a strukturáltsága - függetlenül attól, hogy a gyűjteménybe kerülő egyes művek részesülnek-e szerzői jogvédelemben. Ugyanez vonatkozik az adattárakat, adatbázisokat összeállító személyre is, hiszen az adattár egyfajta gyűjteményes mű.

MŰVET A Szjt. „...védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat”¹⁷² A törvény 15 pontban felsorolja a legelterjedtebb műveket, de fontos tudni, hogy nem csak ezen listában megtalálható művek élvezhetnek jogi védelmet, hanem mind azok az alkotások, melyek a szerző **szellemi tevékenységének eredményeként jöttek létre és egyéni-eredeti jelleggel bírnak**. Ezzel kapcsolatban felmerülhet, az a jogos kérdés, hogy mire jó a felsorolás, ha nem teljes? Dr. Tóth Péter Benjamin szerint: a *”felsorolásnak mégis fontos szerepe van: a*

---

¹⁶⁸ A törvényt már 3 alkalommal is módosították, legutóbb az Uniós csatlakozásunkkor 2004. május 1-jei hatállyal

¹⁶⁹ Szjt. 4§ (1) bek.

¹⁷⁰ Még annak ellenére sem, hogy a törvény lehetővé teszi a vagyoni jogok tekintetében, a jogátruházást, tehát ezen esetekben a szerzőkkel azonos helyzetbe kerülhetnek akár nem természetes személyek is.

¹⁷¹ LONTAI Endre: Magyar polgári jog. Szellemi alkotások joga. Budapest, Eötvös Kiadó, 1998. 44. p.

¹⁷² Szjt. 1§ (1) bek.

*benne szereplő műtípusoknál a szerzői jogi oltalom kétséget kizáróan fenn áll, és ezzel jogi bizonytalanságot szüntet meg*¹⁷³. „Egy másfajta válasz Bihari Tibortól:”... *így a technikai fejlődés folytán létrejövő újabb műtípusokat is szerzői jogi védelem alá lehet helyezni a törvény módosítása nélkül.*”¹⁷⁴

Néha nehéz eldönteni, hogy az alkotásban meg van-e a szükséges egyéni, eredeti jelleg ahhoz, hogy szerzői műről beszélhessünk. Dr. Tóth Péter Benjamin 2 tőpontot sorol fel a Szjt. alapján:

1. A legtipikusabb műfajták felsorolásával, ezen műtípusoknál leveszi a vállunkról a döntést a törvény. Tehát minden a Szjt.-ben felsorolt műtípust¹⁷⁵ szerzői alkotásként kell kezelnünk.

2. Felsorolja a törvény azt is, hogy melyek azok a művek, amelyek **nem élvezhetnek szerzői jogi védelmet:**

- **Hivatalos rendelkezések:** jogszabályok, határozatok, hivatalos közlemények, ügyiratok és az állam irányítás egyéb jogi eszközei¹⁷⁶
- **Ötletek, elvek elgondolások, eljárások, működési módszerek vagy matematikai műveletek**¹⁷⁷
- **Tények és napi hírek**¹⁷⁸
- **A folklór kifejeződései**¹⁷⁹

A jogvédelem **nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől**. Az oltalom szempontjából lényegtelen a mű értéke, színvonala, hiszen az értékítélet szubjektív, és nem garantált hogy a kortársak helyesen ítélnék meg egy-egy alkotást¹⁸⁰.

A Szjt. nem írja elő a mű bármilyen nyilvántartásba vételét, levédését. A **mű létrejöttének pillanatától kezdve szerzői jogi védelem alatt áll**. Tehát nincs a bejegyezési eljárás¹⁸¹, mint az iparjogvédelemnél (pl. szabadalmak, vagy védjegyek esetében).

---

¹⁷³ SZINGER András, TÓTH Péter Benjamin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest : Novisima, 2004. 21. p.

¹⁷⁴ BIHARI Tibor: Elektronikus publikáció és a szerzői jogok [szakdolgozat] Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola, 2002. A hozzáférés módja: <http://mek.oszk.hu/01300/01395> A letöltés ideje: 2006. március 17.

¹⁷⁵ Szjt. 1.§ (2) bek.

¹⁷⁶ Szjt. 1.§ (4) bek.

¹⁷⁷ Szjt. 1.§ (6) bek.

¹⁷⁸ Szjt. 1.§ (5) bek.

¹⁷⁹ Szjt. 1.§ (7) bek.

¹⁸⁰ Például Van Gogh nem tudta eladni festményeit, mivel nem értékelték művészetét, ma már milliókért cserélnek gazdát képei.

„A védelem tehát nem a művek nyilvántartásba vételével, vagy rajtuk bármilyen igazoló jelzés feltűntetésével keletkezik, pusztán a művek megalkotásával. Az ismert © jelzés pusztán a szerző személyének megjelölésére szolgál, feltűntetése önmagában szerzői jogot nem keletkeztet, mint ahogy hiánya sem jelenti azt, hogy az adott mű nem áll védelem alatt.”¹⁸²

MEGLAKOTTA vagyis szellemi tevékenység eredményeként hozta létre. Ebből következik, hogy nem lehet szerző a mecénás, a megrendelő, a múzsa, az ötletadó stb¹⁸³.

Szerző jogai

A szerzőt **személyhez fűződő és vagyoni természetű jog** illeti meg.

I. Személyhez fűződő jogok:

A szerzőt megillető személyhez fűződő jogok forgalomképtelenek, a szerző személyéhez kötöttek, így nem ruházhatók át, azokról a szerző le nem mondhat, valamint nem örökölhetőek.

1. **A mű nyilvánosságra hozatala:**¹⁸⁴ ez magába foglalja azt is, hogy **visszavonja** a mű nyilvánosságra hozatalához adott engedélyt, így megtiltsa a további felhasználását. Ilyenkor a felhasználók jogos érdekei sérülhetnek, ezért ez szigorú feltételekhez van kötve. A visszavonást írásban kell megtennie, csak alapos okból történhet, (pl. tudományos felfogásának megváltozása miatt) és a szerzőt kártalanítási kötelezettség is terheli.¹⁸⁵ A jog szerint nyilvánosságra hozatalnak minősül, ha szerző lehetőséget teremt, arra hogy művét bárki megismerhesse. (Például a levéltárban való elhelyezés is nyilvánosságra hozatalnak számít.)

---

¹⁸¹ Azonban igény jelentkezett a jogosultak részéről arra, hogy műveiket, „hiteles helyen” mégis nyilvántartásba vetessék. Az ARTISJUS Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület ezt a lehetőséget megteremtette azzal, hogy a szerzők számára lehetővé teszi a szerzői művek letéttel együttes, vagy letét nélküli nyilvántartásba vételét. Tudni kell azonban, hogy ez a nyilvántartás nem közhiteles lajstrom. A nyilvántartás (és a letét) kizárólag arra szolgál, hogy jogvita esetén a nyilvántartásba vételt igazoló tanúsítvány bizonyítási eszközzé váljék, így segíti az eljáró bíróságot a döntésben.

¹⁸² A szerzői jogról mindenkinek [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja:
<http://www.mie.org.hu/fuzetek/szerzoijog.html> A letöltés ideje: 2005. június 17.

¹⁸³ Érdekes, hogy az amerikai szerzői jog szerint szerzőnek kell tekinteni a munkaadót, vagy a munkát megrendelőt, még akkor is ha nem vett részt az alkotásban.

¹⁸⁴ Sztj. 10.§

¹⁸⁵ Sztj. 11.§

2. **A név feltüntetése:**¹⁸⁶ megilleti az a jog, hogy művében és a műre vonatkozó közleményen szerzőként feltüntessék. Ez a jog a szerkesztőt, mint sajátos szerzőt is megilleti. A névjog lehetőséget ad arra is a szerzőnek, hogy művét nevének megjelölése nélkül vagy felvett-, állnéven hozza nyilvánosságra. A név feltüntetésének joga az oltalmi idő leteltével és az ún. szabad felhasználás körében is megilleti a szerzőt.
3. **A mű egységének védelme:** A mű integritásához, a torzításmentességhez való jog megóvja a szerzőt a művének mindenfajta eltorzításától, megcsonkításától vagy más bármely olyan megváltoztatástól, ami becsületére, vagy hírnevére sérelmes lehet. Ezért művön végzett mindenféle változtatáshoz engedélyt kell kérni a szerzőtől pl. fordításra, átszerkesztésre, átformálásra, vagy hogy illusztrálják művét. *„Olyannyira, hogy beleegyezése nélkül még a helyesírási hibákat sem szabad kijavítani. (A gyakorlat azért ennél rugalmasabb.)”*¹⁸⁷

II. Vagyoni természetű jogok

A szerzői vagyoni jog lényege, hogy a szerzőnek haszna származhasson az általa létrehozott alkotásból.

Ezek a jogok a következők:¹⁸⁸

1. A többszörözés joga
2. A terjesztés joga
3. A nyilvános előadás joga
4. A mű nyilvánosságához való közvetítésének joga
5. Az átdolgozás joga

Védelmi idő

A szerzői műveket a törvény, mint már említettem a mű megalkotásától kezdve védi: a szerző életében, halála évében és a halálát követő év első napjától számított **70 évben**.¹⁸⁹

A szomszédos jogoknál nem a jogosult halálától számítódik a védelmi idő, hanem az adott teljesítmény első felhasználásától vagy elkészültétől, s ez **50 évig** tart.¹⁹⁰

---

¹⁸⁶ Sztj. 12.§

¹⁸⁷ BIHARI Tibor: Elektronikus publikáció és a szerzői jogok [szakdolgozat] Nyíregyháza : Nyíregyházi Főiskola, 2002 A hozzáférés módja: <http://mek.oszk.hu/01300/01395> A letöltés ideje: 2006. március 17.

¹⁸⁸ Sztj. 17.§

¹⁸⁹ Sztj. 31. §

¹⁹⁰ Sztj. 84. § (1) és (2) bekezdés.

Az adatbázisok védelme az első nyilvánosságra hozataltól illetve az elkészítését követő év első napjától számított **15 évig** tart.

Zenék

Ma már könnyen tudunk zenéket le és fel tölteni az Internetre, ezt 2 technikai dolog segítette elő. Először is a különböző tömörítési eljárások megjelenése (pl. MP3) így kis méretűvé váltak a zenei fájlok, másrészt az Internet gyorsasága, nagy sáv szélessége. Egy 4 perces zenei számot pár másodperc alatt le tudok tölteni. Ebben a fejezetben azt próbálom bemutatni, hogy szabad-e és hogyan zenéket feltenni a világhálóra és letölteni.

Online felhasználás típusai

Fontosnak látom tisztázni még az elején az online felhasználások típusait, mivel ezen ismeretekre szükség lesz a továbbiakban .

1 „Streaming” típusú

Ez a típusú felhasználás hasonlít a hagyományos rádiós sugáráshoz, ezért ezt szokták webrádióknak is nevezni. Olyan egységes műsorfolyamot továbbít az internetezők számára mint a rádió, persze teljesen más technikai eljárással. Ezen belül is 2 csoportot különböztetünk meg: simulcasting- és a webcasting-jellegűt.

Simulcasting

alatt értendők az Interneten sugárzott hagyományos rádió- és tv adások. Ezek az egyéni felhasználó, az „internetező” által világszerte foghatók. A korábban hatályos szabályok szerint minden államban a médiumok (tv, rádió) kötelesek voltak a nemzeti közös jogkezelő szervezetektől engedélyt kérni a műsorsugáráshoz. Ez a helyzet természetesen tarthatatlanná vált azáltal, hogy az adások a Világhálóra tevődtek át, és globálisan elérhetőkké váltak a nézők és hallgatók számára. A Bizottság döntése szerint az engedély bármely EU-tagállam közös jogkezelő szervezetétől beszerezhető („one-stop shop”) az Európai Unió, illetve az Európai Gazdasági Térség területére kiterjedő hatállyal¹⁹¹

Webcasting

Drótos László Hálózati értelmező szótára alapján a webcasting a „broadcasting mintájára képzett szó a Web-en való hír-, vagy rádió-, vagy televíziós műsorszolgáltatásra. „

---

¹⁹¹ Dr. MILASSIN László: Az információs társadalom és az EU szerzői joga [Doktori értekezés 2005.]

Webcastingnek minősül az olyan szolgáltatás is mikor az internetező maga választ a szolgáltató által meghatározott különböző stílusú műsorszámok közül. A webcastingnak ezt a fokozottan interaktív formája, mikor saját webrádió ill. webtvé műsort készíthetünk nem tévesztendő össze az on demand (egyedi lehívásos) műfelhasználástól.

A webcasting esetében az internetező csupán az egyes műsorfolyamok („streamek”), vagy esetleg műsorszámok között válogathat, az on demand esetében lehetőség van a művenkénti hozzáférésre.

2. „On demand” típusú

Az angol on demand kifejezés magyarul azt jelenti, hogy 'kérésre', 'kívánságra', 'igényre'. Ha a tartalomszolgáltató a tartalmat olyan módon állítja össze, hogy a nyilvánossághoz közvetített („lehívásra hozzáférhetővé tett”) művekhez az internetező egyedileg is hozzáférhet. Ide tartoznak:

- a felhasználás terjedelmétől függetlenül a teljes művek és a részletek is,
- a felhasználási forma vonatkozásában a letölthető „download” vagyis tartós másolat készítést lehetővé tevő illetve a csak érzékelést lehetővé tevő, nem másolható „real audio-típusú” szolgáltatások .
- a felhasználás újabb speciális formái például: mobiltelefon csengőhangok, MMS (multimédia üzenetküldő szolgáltatások)

Hogyan lehet legálisan zenét feltenni a Netre?

Ahhoz, hogy a már nyilvánosságra hozott, nem színpadra szánt (un. kisjogos) zeneműveket feltegyük a Netre, - jogi kifejezéssel nyilvánossághoz közvetítsük – és elektronikus másolatot készítsünk engedélyt kell kérnünk:

- a szerzótől,
- az előadótól és a
- felvétel előállítójától is.

A szerzői engedélyt a szerzői közös jogkezelő szervezettől jelen esetben az Artisjus-tól kell beszerezni, amennyiben a szerző nem élt azzal a jogaival, hogy kivonja műveit a közös

jogkezelés köréből.¹⁹² Az Artisjus már az új szerzői jogi törvény megjelenése előtt egy évvel 1998-ban a szerzői jogdíjak díjszabásában külön kitért az internetes felhasználásokra¹⁹³.

Szerzői honlapok: amennyiben a szerző saját illetve legalább társszerzőként alkotott műveit szeretné az Interneten elérhetővé tenni szerződést kell kötnie az Artisjussal. A szerződésben a szerző nyilatkozik arról, hogy a szükséges szerzőtársi és szomszédos jogi engedélyt megszerezte a művekre, így természetesen ingyenesen engedélyt kap a szerző, művei nyilvánosságához közvetítésére. Az esetleges visszaélések elkerülése végett a „szerzői honlap” szerződés alapján csak a szerző saját maga által fenntartott (azaz saját nevére regisztrált domainen működő) weboldalon, illetve az Artisjus által e célra ingyenesen átengedett tárterületen történhet a lehívásra hozzáférhetővé tétel, nem pedig pl. egy hangfelvétel-kiadó weboldalán. „¹⁹⁴

Az előadóművészeket a szerzői jogi törvény alapján¹⁹⁵ díjazás illeti meg a kereskedelmi célból kiadott hangfelvétel nyilvánosságához közvetítése esetén. Ezen díjigény érvényesítését az Előadóművészi Jogvédő Iroda (EJI) végzi, a törvényen¹⁹⁶ alapuló kötelező közös jogkezelés keretében. A streaming típusú online felhasználásnál a fizetendő díjak mértéke a webcasting illetve a simulcasting alkalmazása esetében eltérő mértékű.

Az on demand felhasználás esetében az EJI nem tekinti üzletszerűnek, tehát a felhasználónak jogdíjat sem kell fizetnie az alábbi esetekben:

- ha a szolgáltató nem ér el bevételt a szolgáltatással kapcsolatban, illetve ha a felhasználás a jövedelemfokozás vagy jövedelemszerzés célját közvetve sem szolgálja
- ha a szolgáltató maximum 10 zenemű részletét teszi hozzáférhetővé
- és ha az internetező a zeneművekről nem készíthet tartós másolatot, tehát nem letöltés jellegű szolgáltatás hanem „real audio” típusú.

Igaz, hogy jogdíjat nem kell fizetni a fent említett esetekben, de szerződést kell kötni a szolgáltatóval az EJI-vel.¹⁹⁷

Természetesen abban az esetben sem kell előadói jogdíjat fizetni, ha az előadó kizárólag saját felvételeit kívánja nyilvánosságához közvetíteni. ¹⁹⁸

---

¹⁹² 2004. május 1-től az Unióhoz történő csatlakozásunkkor lehetőség nyílt arra, hogy bizonyos felhasználási módok tekintetében a jogosultak, kivonják műveiket a közös jogkezelés alól Sztj. 91. § (2) bek.

¹⁹³ 1998. évre irányadó Artisjus-díjközlemény In Magyar Közlöny 1997/117.

¹⁹⁴ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. . 216. p.

¹⁹⁵ Sztj. 77.§ (1) bek.

¹⁹⁶ Sztj. 77. § (3) bek.

¹⁹⁷ Lásd: EJI lehívásos díjszabás 3. pont

¹⁹⁸ EJI lehívásos díjszabás 5. pont

A hangfelvétel előállítót is díjazás illeti meg .

A streaming felhasználásokkal kapcsolatban a díjigényt a Magyar Hanglemezkiadók Szövetsége (MAHASZ) által végzett kötelező közös jogkezelés útján érvényesítik a hangfelvétel előállítók.

Az on demand felhasználás esetében kizárólagos engedélyezési jog illeti meg a hangfelvétel előállítót¹⁹⁹ ugyanúgy, mint a szerzőt és az előadóművészt. *„A másik két jogosulti csoporttal ellentétben azonban nem közös jogkezelés, hanem egyedi engedélyezés útján gyakorolják a hangfelvétel-előállítók e jogot, így a hangfelvételek internetes felhasználásához egyenként meg kell keresni az érintett felvételek előállításait (lemezkiadókat).”²⁰⁰*

Letöltés és fájlmegosztás

Van egy jó hírem, a zeneletöltések miatt senkinek nem kell aggódnia, az ugyanis a magyar törvények szerint magáncélú másolásnak minősül, így ingyenes és legális.

Feltéve, ha:

- nem jövedelemszerzést szolgálja,
- már nyilvánosságragozott műről van szó,
- és saját magam végzem a másolást.

A másolás védelem feltörése viszont már illegális cselekedet, azonban, ha már feltört művet másolok az nem.

És akkor most a rossz hír: a fájlmegosztás nyilvánossághoz közvetítésnek számít, (hiszen ilyen módon azokhoz bárki hozzáférhet) ezt pedig a jogtulajdonosok engedélye nélkül nem lehet megtenni. Azok tehát, akik nem osztanak meg semmit a P2P (központi szerver nélküli) hálózatokon, nem is követnek el törvénysértést, csak előbb-utóbb kiutálják őket minden fajmegosztóról.

Mi minősül magáncélú másolásnak, mivel a magyar bíróság még nem foglalkozott ennek az értelmezésével, így csak a jogirodalomra hagyatkozhatunk. A szerzői jogi törvényt magyarázó jogirodalom szerint *„a magáncél átfogja a magán és személyes, belső felhasználási célú*

---

¹⁹⁹ Sztj. 76. § (1) bek. c) pont

²⁰⁰ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. 219. p.

*másolást, mindaz, ami a saját vagy a széles ismeretségi kör műélvezetét szolgálja, ideértve a nem magánszemély jogalanyok alkalmazottjainak, tagjainak műélvezetét is. „*²⁰¹

A letöltéssel és fájlmegosztással kapcsolatos megállapításomat az Artisjus jogászát Dr. Szinger András idézetével támasztom alá:

„tehát megengedett a másolás, függetlenül attól, hogy milyen forrásból (kölcsön CD-ről, internetről, rádióból, tévéből) származik a műpéldány. (Nem kell tehát eredeti hordozóval rendelkeznie annak, aki a másolatot elkészíti, és az elkészített másolatot továbbadhatja ismerőseinek is.) A magánszférát meghaladó nyilvánosságnak e körben az számít, ha ismeretlenek számára is hozzáférhetővé teszi valaki a másolatokat - akár fizikailag (például hirdetés útján forgalmazva az írt CD-ket), akár számítógépes hálózaton (mondjuk az interneten egy weboldalon). A "p2p-közösségek" is nyilvánosnak minősülnek e szempontból, hiszen a hozzáférők köre szabadon bővíülhet, tartalmilag meghatározatlan (nem egy baráti körrel van szó). Így vélhetően a fájlcsere-rendszerben történő "tartalommegosztás" szerzői jogi szempontból engedélyköteles felhasználásnak minősül a magyar jogban. Biztosat csak a bírói gyakorlat kialakulása után mondhatnánk”

*Tehát „...bármilyen hordozóra, bármilyen eszközzel és bármilyen műről szabad magáncélú másolatot készíteni. (Kivételt képeznek ez alól a szoftverek és az építészeti alkotások - persze, utóbbi nem is nagyon szokták magáncélra újból megépíteni.) A magánmásolás szabadsága ma elsősorban a CD-másolások és az internetes letöltések esetében lehet fontos információ a felhasználók számára. Sokaknak az Artisjus-címke megjelenéséhez kapcsolódó sajtóhírekből, háttércikkekből derült ki, hogy az illegálisnak hitt, otthon írt audio CD, illetve MP3-gyűjteményük teljesen jogszerű - köszönhetően a körülbelül 40-50 Ft/CD jogdíjnak, melyet az üres hordozók importőrei fizetnek meg (és azt nyilván a vásárlóra hárítják: azaz végső soron a CD-re másoló személy fizet.) Ez az összeg viszonylag alacsony - legalábbis a műsoros audio CD-k piaci árához képest -, viszont minden hordozóra meg kell fizetni, amelyre zenét, irodalmi művet lehet másolni. „*²⁰²

Tehát akkor a magáncélú másolásra jogom van, hiszen megfizettem az írható CD megvásárlásával a másolást kompenzáló jogdíjat, azonban sok lemezkiadó megfoszt ettől a jogomtól azzal, hogy valamilyen másolásvédelemmel látja el a CD-t, a másolásvédelem feltörése pedig, mint már mondtam jogsértés.

---

²⁰¹ A szerzői jogi törvény magyarázata [szerk: GELLÉRT György] KJK-KERSZÖV [Budapest], [2000]

²⁰² (ét): Szerzői jogi dilemmák az Interneten II.: Az Artisjus és az mp3-ak In: e-Times Hungary ISSN 2003 április-május

Erre mondja Szinger András, hogy a 2001/29/ Ek „...irányelv a jogharmonizációs célt kissé szem elől tévesztve ugyanis sommásan úgy rendelkezik, hogy a jogosultak kötelesek valamilyen ésszerű, de következetes módszert alkalmazni annak érdekében, hogy a szabad felhasználások - köztük a magáncélú másolás - lehetőségeivel a hozzáférést korlátozó technikai eszközök, módszerek dacára a megfelelő mértékben élni lehessen. E körben megfelelő tekintettel kell lenni az említett díjigényekre is. Amennyiben meghatározott időn belül a jogosultak ilyen megoldás alkalmazásában megegyezni nem tudnak, a tagállamokra hárul az a szerep, hogy megtalálják, és jogi úton kötelezővé tegyék a megoldást. A cikk megírása idején még egyik EU-tagállamnak sem sikerült, mint ahogy a fából vaskarika kifejlesztése is tovább várat magára.”²⁰³

Végül, pedig törvényekkel szeretném alátámasztani a letöltés legális voltát.

„Magáncélra bárki készíthet a műről másolatot, ha az a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. E rendelkezés nem vonatkozik az építészeti műre, a műszaki létesítményre, a szoftverre és a számítástechnikai eszközzel működtetett adattárra, valamint a mű nyilvános előadásának kép- hanghordozóra való rögzítésére.”²⁰⁴

„A szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően.”²⁰⁵

„Nem minősül szabad felhasználásnak – függetlenül attól, hogy magáncélra történik-e -, ha a műről számítógéppel, illetve elektronikus adathordozóra mással készítek másolatot.”²⁰⁶

„A szerzői jog megsértésének következményeit kell alkalmazni a szerzői jog védelmére szolgáló hatásos műszaki intézkedés megkerülésére, feltéve, hogy az említett cselekményt olyan személy hajtja végre, aki tudja, vagy akinek az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a cselekmény célja a műszaki intézkedés megkerülése.”²⁰⁷

A ProArt - Szövetség a Szerzői Jogokért egyesületet is elismeri, hogy a magáncélú letöltés önmagában nem bűncselekmény, azonban felhívja a figyelmet arra, hogy az Internetre legálisan feltett anyagokról, nem biztos, hogy legálisan készíthetünk magáncélú másolatot.

---

²⁰³ Dr. SZINGER András: Hogyan másoljunk legálisan?[Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja: <http://www.index.hu/tech/jog/cdcopy/> Letöltés ideje : 2006 április 03.

²⁰⁴ Szt. 35§ (1) bek.

²⁰⁵ Szt. 33 § (1) bek.

²⁰⁶ Szt. 35§ (3) bek.

²⁰⁷ Szt. 95§ (1) bek.

„Meg kell említeni, hogy arról egyelőre folyik a jogalkotói és jogalkalmazói berkekben vita, hogy jogsértő forrás felhasználásával készíthető-e jogszerűen magáncélú másolat., azaz például az interneten elérhető, oda engedély nélkül feltett hangfelvételtől készíthető-e legális másolat. A német Szerzői Jogi Törvény például úgy foglal állást, hogy csak jogtiszt forrás esetén számíthat a magáncélra készült másolat jogszerűnek.”²⁰⁸

2005-ben többek között a Zenefórumon is megjelent ProArt közlemény felhívja a figyelmet arra, hogy a letöltés annak ellenére, hogy nem jogsértő, nem helyes cselekedet *„Amikor valaki az Internetről zenét, filmet, stb. tölt le – kivéve ha valamelyik legális, fizetős letöltő szolgáltatást használja – a művet létrehozó alkotók közül egyetlenegy sem kapja meg a munkájáért járó díjazást. A zeneszerző ingyen írta neki a dalt, a zenész ingyen játszotta el, a kiadó pedig ingyenesen készítette el a stúdióban a végleges hangfelvételt. Ha senki sem hajlandó fizetni az elkészült zenéért vagy filmért, előbb-utóbb az alkotó számára nem éri meg dolgozni, hiszen a zeneszerzés, a zenélés nem biztosítja számára a megélhetést, és kénytelen lesz helyette valamilyen más, megélhetést biztosító tevékenységet végezni – például széklábat faragni vagy palacsintát sütni...”²⁰⁹*

---

²⁰⁸ GY.I.K. [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.proart.hu/?menu=gyik#4> A letöltés ideje: 2006 április 2.

²⁰⁹ Letöltés és file-csere: mi legális, mi nem? : A ProArt – Szövetség a Szerzői Jogokért közleménye [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja <http://www.zeneforum.hu/index.asp?cat=main&mid=6&newsid=15414> A letöltés ideje: 2005 március 17.

Filmek

„Egy nemrégén nyilvánosságra hozott kutatás szerint 22 országban vizsgálták a filmes feketepiac nagyságát és értékét. A magyar filmes piacot érintő veszteség értéke évente összességében 200 millió dollár, azaz 40 milliárd forint. Ebből a magyar filmek vesztesége 1,8 milliárd forint. Az adatok szerint a magyarok a világ egyik „legfilmesebb” népe: a 10-49 éves vizsgált korosztály 85 százaléka nézett filmet a vizsgálat előtti hónapban, de a filmet az összes megkérdezett csaknem 40 százaléka illegális forrásból szerezte be. A legfőbb problémát jelenleg az internetes fájlcsereelőkon megjelenő illegális tartalmak, filmek, játékprogramok. A legális filmipar veszteségének 48,5 százaléka az interneten keletkezik.”²¹⁰

Az hiszem a filmesek nincsenek még olyan veszélyben az internetes fájlletöltések terén, mint a zenészek, hiszen a filmek sokkal nagyobb méretűek (akár több gigabyte-osak²¹¹, de tömörítetten is több száz megabyte-osak) a zenékkal ellentétben (amik több tíz megányiak, tömörítetten, pár megabyte-osak) Tehát körülbelül százorosa, aminek letöltéséhez nincs mindenkinek türelme, de ezen a gyorsabb internet elterjedése (pl. ineternet 2) változtathat. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nem töltsögetnek filmeket az internetről, csak talán a film letöltések száma alacsonyabb mint a zenéké. Talán ehhez a filmek és a zenék bolti árkülönbsége is hozzájárul.

A filmalkotásnak rengeteg szerzője lehet, a film alapjául szolgáló regény szerzőjétől kezdve, a forgatókönyv író, a zeneszerzőn és a rendezőn át a jelmeztervezőig. De szerencsére a gyakorlatban nem kell ilyen sok személytől engedélyt kérnünk a film online felhasználásához. Ugyanis a film szerzői jogait a megfilmesítési szerződéssel megszerzi a producer (film előállító)²¹². Kivéve a film zeneszerzőjének engedélyezési jogát, ez ellenkező kikötés hiányában nem száll át a film előállítóra. Tehát a filmzene online felhasználásánál közös

---

²¹⁰ Gazdasági hírek [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja:

<http://www.veszprem.hu/Hirekkozlemenyek/Hirhatterarchivum/Gazdasagihirek20060506ho/tabid/717/Default.aspx>

A letöltés dátuma: 2006. 05. 20.

²¹¹ HD minőségű filmek, felbontása több mint négyszerese a hagyományos DVD minőségű filmeknek így méretük is több tíz gigabyte-ra rúghat, ennek magyarországi elterjedésére még várunk kell egy kicsit

²¹² Sztj. 64.§ (3) bek.

jogkezelés útján az Artisjus-tól kell megszerezni az engedélyt (kivéve a zenemű megfilmesített változata pl. operett film ez egyedi engedélyezés alá esik.)

Másolás

Ha veszek egy DVD filmet, akkor én azt csak magán célra használhatom fel, tehát csak otthon vagy baráti körben történő megnézés „jogát” kapom meg, a mű egyéb felhasználásának jogát pl. átdolgozás, vagy nyilvános vetítés jogát nem. Minden felhasználásra külön jogot kell szerezni. Egyetlen felhasználás számít kivételnek, tehát amire nem kell külön jogot szerezni, ez a szabad felhasználás. A szabad felhasználásnak köszönhetően a szerzők engedélye nélkül készíthetek magáncélú másolatot, azonban ezt szigorúan szabályozzák.

- csak a már nyilvánosságra hozott művek estén beszélhetünk a szabad felhasználás lehetőségéről. Tehát a még moziban nem látható interneten keringő kalózmásolatokra ez nem vonatkozik.

„A szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak a nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően.”²¹³

- a szerzők jogos érdekeit indokolatlanul nem károsítja

„A felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.”²¹⁴

- Jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja,

„Természetes személy magáncélra a műről másolatot készíthet, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. E rendelkezés nem vonatkozik az építészeti műre, a műszaki létesítményre, a szoftverre és a számítástechnikai eszközzel működtetett

---

²¹³ Sztj. 33. § (1)

²¹⁴ Sztj. 33.§ (2)

adatbázisra, valamint a mű nyilvános előadásának kép- vagy hanghordozóra való rögzítésére... ”²¹⁵

- Kevesen tudják, másnak nem készíthetek másolatot, még ha magán célra is történik. Tehát, ha a haveromnak lemásolok egy filmet, persze teljen ingyen, jófejségből, azzal megszegem ez a törvényt.

„ Nem minősül szabad felhasználásnak – függetlenül attól, hogy magáncélra történik-e – ha a műről számítógéppel, illetve elektronikus adathordozóra mással készítettnek másolatot. ”²¹⁶

- Nem készíthetek magáncélú másolatot, ha a forgalmazó, másolásvédelemmel látta el a hordozót.

„ A szerzői jog megsértésének következményeit kell alkalmazni a szerzői jog védelmére szolgáló hatásos műszaki intézkedés megkerülésére, feltéve, hogy az említett cselekményt olyan személy hajtja végre, aki tudja, vagy akinek az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a cselekmény célja a műszaki intézkedés megkerülése. ”²¹⁷

Keményen büntetendő, aki ilyen másolásvédelem feltörlésére szolgáló eszközt haszonszerzés céljából készít, forgalomba hoz, vagy a szerzői jog védelmét szolgáló műszaki intézkedés megkerülésével kapcsolatos ismeretét másnak továbbadja.

„Aki a szerzői vagy szomszédos jog védelmét szolgáló, és a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges eszközt, terméket, berendezést vagy felszerelést haszonszerzés végett a) készít, előállít, b) átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő. (2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a szerzői vagy szomszédos jog védelmét szolgáló műszaki intézkedés megkerülése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki, szervezési ismereteket másnak a rendelkezésére bocsátja. (3) A büntetés büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

---

²¹⁵ Sztj. 35.§ (1)

²¹⁶ Sztj. 35. § (3)

²¹⁷ Sztj. 95. §

a szerzői vagy szomszédos jog védelmét szolgáló műszaki intézkedés kijátszását üzletszerűen követik el.”²¹⁸

„Márpedig aligha találunk a boltok polcain olyan DVD-filmet, amelyet nem láttak el ilyen védelemmel. Fontos megjegyezni, hogy ebben az esetben nem arról van szó, hogy a kiadó vagy forgalmazó a másolásvédelem révén korlátozza a szabad másoláshoz való jogot – hiszen az törvénybe ütköző lenne –, mivel a magáncélú másolás nem fogyasztói jog, csupán egy megengedő kivétel a szerzői jog alól. Más szóval, ha technikailag nem tudom kivitelezni a magáncélú másolást – márpedig másolásvédelem esetén csak bűncselekmény árán tudnám –, akkor az nem követelhető senkin.”²¹⁹ Tehát, nem követelhetem a másolásvédelmet alkalmazó kiadótól, hogy tegye lehetővé nekem a szabad másolás készítést. Persze mint mindenütt itt is van kivétel, pl. „Az EU megállapított néhány esetkört (pl. a könyvtárak archiválási-digitalizálási tevékenysége), ahol a másolásvédelmet alkalmazó kiadó köteles lehetővé tenni a szabad másolatkészítést.”²²⁰

Letöltés és fájlmegosztás

A filmek letöltésére is ugyan az vonatkozik, mint a zenékre.

A jogvédett filmeket nem oszthatom meg, vagy nem kínálhatom letöltésre az Interneten, csak ha erre külön jogot nem szerzek, ezt sajnos a mű egyszeri megvásárlásával nem kapom meg. Ha megvásárlok egy filmet DVD-n vagy VHS-en, akkor azt csak otthon, vagy szűk baráti körben nézhetem, nem vetíthetem le mondjuk moziba, és nem tehetem fel a netre, mivel az nyilvánosságához való közvetítésnek számít. „Bár a törvény betűje szerint a szabad felhasználásba még beleférne a szűk baráti körben történő vetítés vagy kölcsönzés, egy DC-hub már bajosan tekinthető annak. Ugyanis azt az esetet, amikor a felhasználók a hozzáférés idejét és helyét egyénileg szabadon választhatják meg, illetve bárki teljesítheti a

---

²¹⁸ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (329/B. §.)

²¹⁹ SZENTESI Kálmán: A szerzői jognak asztalánál [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: http://it.news.hu/cikkek/2005-05-19/szerzoi_jognak_asztalanal/ A letöltés dátuma: 2005. augusztus 22.

²²⁰ Artisjust :Kérdések-válaszok [Elektronikus dokumentum, fórum] A hozzáférés módja: <http://forum.sg.hu/listazas.php3?azonosito=artisjustis&id=1110797986&order=timeline> A letöltés ideje: 2006. november 20.

hozzáféréshez szükséges feltételeket – például fizetés vagy regisztráció útján – a bírói gyakorlat már nyilvánosságnak tekinti”²²¹

Tehát a megosztás törvénytörő, de a letöltés NEM, ha magáncélú másolásnak minősül, így ingyenes és legális.

Feltéve, ha:

- nem jövedelemszerzést szolgálja,
- már nyilvánosságragozott műről van szó,
- és saját magam végzem a másolást.

A másolás védelem feltörése viszont már illegális cselekedet, érdekesség azonban, ha már feltört művet másolok magán célra az nem illegális a jelenlegi magyar törvények szerint.

Szinger András álláspontja a témával kapcsolatban:

„...tehát megengedett a másolás, függetlenül attól, hogy milyen forrásból (kölsön CD-ről, internetről, rádióból, tévéből) származik a műpéldány. (Nem kell tehát eredeti hordozóval rendelkeznie annak, aki a másolatot elkészíti, és az elkészített másolatot továbbadhatja ismerőseinek is.) A magánszférát meghaladó nyilvánosságnak e körben az számít, ha ismeretlenek számára is hozzáférhetővé teszi valaki a másolatokat - akár fizikailag (például hirdetés útján forgalmazva az irt CD-ket), akár számítógépes hálózaton (mondjuk az interneten egy weboldalon). A "p2p-közösségek" is nyilvánosnak minősülnek e szempontból, hiszen a hozzáférők köre szabadon bővíülhet, tartalmilag meghatározatlan (nem egy baráti körről van szó). Így vélhetően a fájlcsere-rendszerben történő "tartalommegosztás" szerzői jogi szempontból engedélyköteles felhasználásnak minősül a magyar jogban. Biztosat csak a bírói gyakorlat kialakulása után mondhatnánk” „²²²

Lássuk az ide vonatkozó törvényeket:

„Magáncélra bárki készíthet a műről másolatot, ha az a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja. E rendelkezés nem vonatkozik az építészeti műre, a műszaki létesítményre, a szoftverre és a számítástechnikai eszközzel működtetett adattárra, valamint a mű nyilvános előadásának kép- hanghordozóra való rögzítésére.”²²³

---

²²¹ SZENTESI Kálmán: A szerzői jognak asztalánál [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: http://it.news.hu/cikkek/2005-05-19/szerzoi_jognak_asztalanal/ A letöltés dátuma: 2005. augusztus 22.

²²²(ét):Szerzői jogi dilemmák az Interneten II.: Az Artisjus és az mp3-ak In: e-Times Hungary ISSN 2003 április-május

²²³ Szt. 35§ (1) bek.

„A szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően.”²²⁴

„Nem minősül szabad felhasználásnak – függetlenül attól, hogy magáncélra történik-e -, ha a műről számítógéppel, illetve elektronikus adathordozóra mással készítik másolatot.”²²⁵

„A szerzői jog megsértésének következményeit kell alkalmazni a szerzői jog védelmére szolgáló hatásos műszaki intézkedés megkerülésére, feltéve, hogy az említett cselekményt olyan személy hajtja végre, aki tudja, vagy akinek az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett tudnia kellene, hogy a cselekmény célja a műszaki intézkedés megkerülése.”²²⁶

Mi minősül magáncélú másolásnak? „A magyar bíróság még nem foglalkozott ennek az értelmezésével, így csak a jogirodalomra hagyatkozhatunk. A szerzői jogi törvényt magyarázó jogirodalom szerint „ a magáncél átfogja a magán és személyes, belső felhasználási célú másolást, mindaz, ami a saját vagy a széles ismeretségi kör műélvezetét szolgálja, ideértve a nem magánszemély jogalanyok alkalmazottjainak, tagjainak műélvezetét is. „²²⁷

Az alkotók védelmében

A fentiek ismertetésével nem szeretnék senkit sem arra biztatni, hogy most már ne is vegyen filmet, csak töltögessen és másoljon, sőt szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy annak ellenére, hogy a letöltés nem jogsértő, nem biztos hogy helyes, követendő cselekedet.

A filmipart sok milliárdot veszít a másolások és a letöltések miatt, és ezt a hatalmas bevételkiesés, töredékét kompenzálja csak, az üres hordozók árába épített kompenzációs díj.

„Egy átlagos amerikai film előállítására 100 millió dollárba kerül, a filmek 60 százaléka veszteséges, és a befektetések nem térülnek meg.”²²⁸ Tehát ha még a nagy amerikai filmek 60 %-a is veszteséges, akkor mi a helyzet a magyar filmekkel? „A magyar filmesek gyártási támogatása a rendező és a producer korábbi filmjének nézőszámától függ : 1 néző elvesztése a következő filmnél 500 Ft veszteséget okozhat – ha egyáltalán eléri azt a nézőszám-küszöböt,

---

²²⁴ Szjt. 33 § (1) bek.

²²⁵ Szjt. 35§ (3) bek.

²²⁶ Szjt. 95§ (1) bek.

²²⁷ A szerzői jogi törvény magyarázata [szerk: GELLÉRT György] KJK-KERSZÖV [Budapest], [2000]

²²⁸ Hvg.hu: Becslés Sok milliárdot veszít a magyar filmipar a kalózkodáson [Elektronikus dokumentum]
A hozzáférés módja <http://hvg.hu/gazdasag/20050812piracy.aspx> A letöltés ideje: 2005 augusztus 22.

hogy kapjon támogatást.”²²⁹ Tehát ha sokáig ilyen gőzerővel folytatjuk a letöltögetést, és marad a jelenlegi rendszer a film előállításoknál és támogatásoknál, akkor lassan nem lesznek új filmek hiszen nem éri meg filmet készíteni, ha nem térül meg a befektetett összeg.

---

²²⁹ Hvg.hu: Beclés Sok milliárdot veszít a magyar filmipar a kalózkodáson [Elektronikus dokumentum]
A hozzáférés módja <http://hvg.hu/gazdasag/20050812piracy.aspx> A letöltés ideje: 2005 augusztus 22.

Képek

A különféle tömörítési eljárásoknak köszönhetően sok jó minőségű képet tudunk feltenni az Internetre. Néha egy kép többet mond mint amit szavakkal le tudnánk írni, és jól tudjuk, hogy milyen fontos szerepe van manapság a vizualitásnak.

Sok képet találhatunk az Interneten ezek közül nem mindegyik legálisan van fenn, sokan nincsenek tisztában az ezzel kapcsolatos jogokkal, ezért is fontosnak tartom foglalkozni a témával.

Képek szerzői jogi védelme

A fényképek és a grafikai művek akkor állnak szerzői jogvédelem alatt, ha egyéni eredeti jellegűek, tehát a szerzői jog szempontjából nincs jelentősége²³⁰

- a mű esztétikai értékének, színvonalának

- a mű mennyiségi jellemzőinek, tehát egy képelem is jogvédett lehet, ha az egyéni és eredeti jelleggel bír

- a mű minőségének

- és hogy milyen technikával készült

Ahogy dr. Szinger András is kifejti, néha nehéz eldönteni, főleg a fotóknál, hogy azok szerzői jogilag védettek vagy sem "... az egyéni-eredeti jelleg a fotóknál különösen nem teljesen egzakt elhatárolási pont, határesetek természetesen mindig lehetnek. Jogvita során a bírói megkeresésre - vagy peren kívüli felek megbízása alapján- szerzői jogi védelem meglétéről Szerzői Jogi Szakértő Testület ad szakvéleményt."²³¹

A szerzői jogi engedélyek megszerzésére 2 külön eljárás van attól függően, hogy első nyilvánosságra hozatallal egybekötött online felhasználásról beszélünk vagy másodlagos online felhasználásról.

Ha még máshol nem volt publikálva a vizuális műalkotás (pl. fotó vagy grafika) tehát így az online felhasználása ez első nyilvánosságra hozatal, akkor a felhasználási engedélyt

---

²³⁰ Szjt. 1§ (3) bek.

²³¹ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. 226.p.

közvetlenül a szerzőtől kell megszerezni. Ezt a szerződést írásba kell foglalni, ennek formai és tartalmi szabályaira most nem térek ki külön.²³²

Másodlagos online felhasználásról beszélünk, akkor ha valaki a már nyilvánosságra hozott vizuális műalkotást szeretné online felhasználni az a HUNGARTtal (Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület) köthet szerződést. A közös jogkezelő szervezethez önként csatlakozhatnak a művészek, tehát nem találunk meg itt minden olyan művészt, akinek a művei megjelentek az Interneten. Ha a HUNGARTON keresztül nem tudjuk felvenni a kapcsolatot a keresett művésszel, akkor nekünk kell megkeresni az alkotót, s megkötni vele a szerződést.

Azonban azok az egyéni-eredeti jelleggel nem rendelkező fotók, amik nem élvezhetnek szerzői jogi védelmet, azokat sem használhatjuk fel akárhogya. Tehát azok sem szabadprédák. Például „egy reklámprospektus számára készített professzionális tárgyfotó –melynek eredendően nem célja a művészi megformálás, sokkal inkább a tárgy valóságú, dokumentatív bemutatása – engedély nélkül történő kereskedelmi újrahasznosítása versenyjogi következményekkel járhat: adott esetben ugyanis a versenytörvénybe (1996. évi LVII. tv. 2.§) ütköző tisztességtelen piaci magatartásnak minősülhet ..”²³³

A fényképek felhasználásánál a szerzői jogi törvény mellett a polgári jog által biztosított személyhez fűződő jogokat²³⁴ is figyelembe kell venni. Bizonyos esetekben (pl. a portré fotókon vagy nyilvános eseményekről, rendezvényekről készült felvételek esetében akkor, ha a fotós „kiemel” egyes személyeket) a képmáshoz fűződő személyiségi jog alapján a fotó elkészítéséhez és publikálásakor engedélyt kell kérni a képen szereplő személyektől képmásuk felhasználásához. Ez mind a művészi fotók, mind szerzőjogi szempontból nem védett felvételek esetében figyelembe kell venni.

Hogyan védjük képeinket az Interneten ?

Hiába a legszigorúbb törvény, ha azt nem tartják be. Sajnos az Internet felhasználók nagy része nem tartja be a szerzői jogi törvényt, tétélezzük fel a jobbik esetet, hogy csak azért nem tartja be, mert nem tud róla, azonban vannak olyanok is szép számmal, akik tudnak róla, de

---

²³²Akit ez bővebben érdekel az SZINGER András, TÓTH Péter Benjámín: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. 72-87 és a 226-227. oldalakon utánanézhethet

²³³SZINGER András, TÓTH Péter Benjámín: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004 229.p.

²³⁴Ptk. 80.§.

mégsem annak megfelelően cselekszenek. Ez leginkább a károsultakat bosszantja, akik megpróbálnak valahogy fellépni ez ellen, megpróbálják a kezükbe venni a dolgot és megnehezíteni, hogy mások illetéktelenül használják fel az ő munkáikat.

Ezen technikák, trükkök közül fogok bemutatni néhányat.²³⁵

Elsőként egy nagyon egyszerű megoldás, ami sokszor beválik: próbálkozzunk szép szóval.

Nem feltétlenül rosszindulatú, lopós emberek szörfölnek az Interneten, lehet hogy csak nincsenek tisztában a törvénnyel és ha megtetszik nekik egy kép egyszerűen letöltik maguknak vagy színesítik vele saját weboldalukat. Az ilyen embereknek elég lehet egy figyelmeztetés arra vonatkozólag, hogy a honlapon levő képeket csak az alkotó engedélyével és csak az általa meghatározott módon használhatók fel. Nem kell nagy terjedelmű figyelmeztető szöveget írni, és a Szjt-t sem kell feltétlenül idézni, hiszen az emberek nem szeretik a terjengős szövegeket, így talán el sem olvassák.

Másik megoldás, ha a képre írjuk a copyright-információt, ezt szinte bármelyik képszerkesztővel megtehetjük. Ezt többféleképpen is megoldhatjuk, vagy a kép valamelyik sarkába, vagy szélére tesszük²³⁶, ezzel azonban az a probléma, hogy vagy nagyon egyszerűen kigyomlálható Photoshoppal, vagy ha kép egyéb részén helyezük el, akkor nagyon zavarja a kép élvezhetőségét. Jobb megoldás, ha dombornyomatszerűen helyezük el a copyright-információt²³⁷, ez kevésbé rontja a művet és nehezebb nyomtalanul eltüntetni.

Harmadik megoldás, hogy a kép lementését vagyis lelopását próbáljuk megakadályozni. Erre több megoldás is létezik. Az oldalba épített Java scriptek²³⁸ segítségével a képek elmentését akadályozhatjuk meg, bár akik egy kicsit értenek a számítástechnikához, azok ezt egyszerűen ki tudják játszani, szóval nekik, csak egy kis pluszmunka, hogy ne legyen olyan könnyen lelopni a képet. Normál esetben ha a Netscape-ben vagy az Internet Explorerben jobb egérgombbal egy képre kattintunk, egy menü jelenik meg, amely egyebek mellett a „Kép mentése más néven...” (Save Picture As...) lehetőségeit is tartalmazza. Ez a menü a

---

²³⁵ SÜMEGI András: Copy-right or left? cikkje alapján In: Digitális Fotómagazin II. évf. 6. sz. 2002. július , 66-67. p.

²³⁶ Pl.: <http://www.egretta.org.yu/>

²³⁷ Ezt Photoshopban úgy tudjuk megoldani, ha a kép fölött létrehozunk egy külön réteget, amin elhelyezzük a copyright-információt, majd ezt a réteget a normal-ról linear burn-ra állítjuk az áttetszőségét pedig 100%-ról 75%-ra. A betű stílusán is változtatunk bekapcsoljuk a bevel and emboss-t és 75%-ra állítjuk

²³⁸ Java skript hasonlít a HTML nyelvhez, melyet a böngészők „megértenek”, azonban több lehetőség rejlik benne mint a HTML-ben .Java skript kevesebbet tud mint a programozási nyelvek ezért leíró nyelveknek szokták nevezni őket

weboldalba illesztett Java script programcska segítségével kiiktatható²³⁹. Beállíthatjuk, hogy a képre kattintva egy figyelmeztető szöveg jelenjen meg arról, hogy ezt a képet a törvény védi. A dolog sajnos nem működik, ha a böngésző nem képes Java scriptek végrehajtására, vagy a felhasználó letiltotta azokat. Ráadásul egyszerűen kijátszható, de a képen való kattintáshoz rendelt figyelmeztető szövegnek talán van valami haszna, talán egy kis lelkiismeret furdalást kelt a képlopóban.

A következő megoldások sokkal cseleesebbek ezt már nehezebb kijátszani. A weboldalunkon hozzunk létre egy üres táblázatot egyetlen cellával. Ennek a táblázatnak a háttéréként állítsuk be a képünket. Ezután a táblázatban helyezzünk el egy másik táblázatot, és a méretét állítsuk akkorára, mint az előzőé. A belső táblázatba tegyük egy eredetileg 1*1 pixeles átlátszó GIF képet, és a méretét állítsuk a védendő képünk méretére. Ezután ha valaki el akarja menteni a képet, sikerülni fog neki, de nem azt menti le, amit lát, hanem a kép felett lévő átlátszó GIF-et.

Úgy is megakadályozhatjuk a képlopást, ha nem egyszerűen felrakjuk a képeket, hanem dinamikus bemutatót készítünk belőlük. Erre két megoldás is kínálkozik: Az egyik, hogy a weboldalba beépülő Java nyelvű programcskát (ún. Java appletet) használunk. Az Interneten szép számmal akadnak olyan eszközök, amikkel a Java nyelv ismerete nélkül is gyárthatunk magunknak ilyet, akár látványos áttünésekkel megspékelve (pl. www.anfyteam.com)

A másik módszer ugyanerre a megoldásra, hogy Macromedia Flash-sel vagy Director-ral készítjük el a bemutatót²⁴⁰. Ezekkel a programokkal a képbemutatóba zenét, áttünéseket, animációt, sőt interaktív funkciókat is beépíthetünk.²⁴¹

---

²³⁹ Erre példa: <http://galeria.origo.hu/fener/fthun.html>

<http://www.fotobarat.fw.hu/>

<http://fotoklubkozgaz.bkae.hu/galeria.htm>

²⁴⁰ már ez sem nyújt tökéletes biztonságot, mivel megjelentek az úgynevezett „Swf decomilerek” melyek segítségével letölthetők és visszafejthetők a flash fájlok.

²⁴¹ A programok 30 napos demói a www.macromedia.com/software/ oldalon letölthetők. Akit bővebben érdekelnek a Flash lehetőségei, az sok hasznos információt megtudhat a www.swf.hu portáron. Flash alkalmazására egy jó példa a www.naturart.hu.

Linkek

Ma már nem igen léteznek olyan honlapok, amelyek ne tartalmazzanak hiperlinkeket (röviden: linkek), vagy amelyekre ne hivatkoznának linkeken keresztül más honlapok.²⁴² Mint azt több szerző megjegyzi, a linkek jelentik az Internet „szívét-lelkét”, amelyek nélkül az nem is létezhetne.²⁴³

Az Internet nem egy központilag szervezett képződmény, ezért felépítése is sajátos: a rengeteg különálló, független, különböző témájú tartalom között a linkek teszik lehetővé a kapcsolatot, a linkek teszik szervezetté, az amúgy rendszertelenül, szétszórtan jelentkező információkat.

Linkek nélkül a tematikus linkgyűjtemények és az Internetes keresők sem működnének, hiszen ezek a találatokat linkek útján teszik elérhetővé a kereső személy számára. Nélkülük pedig, számomra elképzelhetetlen egy-egy kifejezés, információ, téma keresése az Interneten jelenlevő információ tengerben.

Képzeljük el, hogy tilos lenne használni mindennemű utat és járdát s csak akkor tudnánk egyik helyről a másikra eljutni, ha tudnánk a konkrét címet. A pontos címet betáplálnánk egy kis repülő kapszulába, s az elvinne minket az adott helyre, feltéve, ha pontosan adtuk meg a címet a tulajdonos nevét irányítószámát utca és házszámát stb. ilyenkor a repülő kapszula letenne minket a kívánt lakás előszobájába, (jelképezze ez egy oldal nyitó lapját) de innen is csak akkor tudnánk tovább menni, ha tudnánk a további helységek pl. konyha pontos földrajzi koordinátáit. Nem lehetne irányítani, a repülő kapszulánkat, hogy most menjen egy kicsit jobbra, vagy előre, nem lehetne vele barangolni. A fenti példával próbáltam egy kicsit érzékeltetni a link nélküli Internet világát. Hát bizony ez a módszer nagyon megnehezítené a közlekedést és elég elképzelhetetlennek hangzik, hogy az emberek ezt megszeressék és használják.

Látható, hogy mennyire fontos szerepet töltenek be a linkek az Internet világában, sajnos az a korszak lejárt, amikor még csak egy szűk réteg használta az Internetet, akkor még elég volt a „netikett”, ahol a felhasználók lefektették a hálózati viselkedés alapelveit és betartották, s aki

---

²⁴² SHMIDT Kubiszyn, Margaret: Emerging Legal Guidance on 'Deep Linking' [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.gigalaw.com/articles/2000-all/kubiszyn-2000-05b-all.html>
A letöltés ideje:2006. március 14.

²⁴³ BOLIN, Brad: Linking and Liability [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.bitlaw.com/internet/linking.html> A letöltés ideje:2006. március 7.

nem tartotta be azt kiközösítették, vagy valamilyen szinten „megbüntették” (pl. teletömték a postafiókját kéretlen levelek sokaságával). Ma már nem elég ez az önszabályozás, ami a linkekre is külön kitér: ²⁴⁴ „*Ne mutass más site-okra mielőtt engedélyt kérnél. (Fordító megjegyzése: Ez mostanra kicsit elavult, de még mindig nem árthat informálni a túloldalt)*” Mára az Internet alkalmazási területe eltolódott a gazdaság, illetve a kereskedelem irányába, míg régen nagyrészt örömmel vették a honlap tulajdonosok, hogy egy másik honlapról link útján is eljutottak az ő oldalára, hiszen ezt egyfajta mércének vélték, olyan jó, érdekes, hasznos az oldaluk, hogy azt másoknak is meg akarják mutatni a linkelő, és a linkek útján még több internetezőhöz tudnak eljutni. Mára az Internet alkalmazási területe eltolódott a gazdaság, illetve a kereskedelem irányába, webes reklámokkal telítődött honlapok tulajdonosai - akik nagy harcot folytatnak az olvasókért - már nem veszik örömmel, a reklámot tartalmazó kezdőoldalát kikerülő linkeket. Felvetődik a mű egységének megsértése a linkelés során, bizonyos típusú linkeknél (pl. beágyazott linkek) az internetező megtévesztése és/vagy tisztességtelen piaci magatartás, vagy az illegális tartalomra mutat linkek elhelyezőjének felelőségre vonása, és még sok-sok hasonló kérdés

Az már látható, hogy a „netikett” linkekre vonatkozó alapelve a körülmények megváltozása miatt, már iránymutatóul is alig alkalmazható.

Fontos lenne választ, adni ezekre a kérdésekre, és valamilyen szinten szabályozni, azonban ez egy igen nehéz feladat, nem szabad túlszabályozni, hiszen már említettem milyen fontos részét képezik az Internetnek. Talán e nehézség miatt, nincs még számomra érthető módon szabályozva ez a terület.

Mivel én nem vagyok jogász, meg sem próbálok ötletet, javaslatot tenni e bonyolult területen, ami még komoly jogászoknak is sokszor fejtörést okoz. Egyszerűen megpróbálom összefoglalni a mostani jogi vélekedést. **Dr. Tóth Péter Benjamin: Jogi felelősség hiperlink alkalmazásakor** című munkája alapján.²⁴⁵

Mi is az a link?

---

²⁴⁴ A legismertebb magyar „netikett” az rfc1855 [Négyesi Károly fordítása] [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.sulinet.hu/tart/cikk/Rd/0/24072/1> A letöltés ideje: 2006. március 24.

²⁴⁵ TÓTH Péter Benjamin: Jogi felelősség hiperlink alkalmazásakor [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.artisjus.hu/opencms/export/download/aszerzoijogrol/hiperlink.pdf> A letöltés ideje: 2005. június 17.

A „link” angol kifejezésből ered, jelentése azonban csalóka, „kapcsolat”-ot jelent azonban a linket kínáló oldal a link életbe lépésekor semmiféle kapcsolatot nem teremt a hivatkozott oldallal; ezt az Internet-használó böngészője teszi.

A link nem más, mint egy, a papíralapú társánál hatékonyabb lábjegyzet. Egy hagyományos folyóiratcikkben idézett vélemény pontos elérhetősége megtalálható a jegyzetekben – s ha az olvasót érdekli a forrás, elmegy a könyvtárba, ahol megpróbálja fellelni azt. A link esetében is valami nagyon hasonló történik – de itt a linkre kattintva, kihasználva a technika adta lehetőségeit, máris a keresett dokumentumot láthatjuk.

Bár vannak, akik nem értenek vele egyet, de az általánosságban elfogadják az „internet atyjának” nevezett Tim Berners-Lee véleményét, amely szerint a link önmagában semmilyen többletjelentést nem hordoz, így pl. nem jelenti azt, hogy a két oldal valamilyen üzleti kapcsolatban áll egymással, vagy szerkesztőjük azonos.²⁴⁶

A linkek típusai

A linkeket 3 nagy csoportba sorolhatjuk, a hivatkozott oldal elhelyezkedése szerint:

- oldalon belüli linkek: ezeket anchoroknak (könyvjelzőknek) is hívják

ezek nem olyan gyakoriak, erre példa a hosszabb dokumentumok végéről az oldal elejére visszavezető link,

- különböző oldalakat összekötő linkek:

ezek segítségével jönnek létre a honlapok (website), vagyis olyan internetes dokumentumok, melyek több internetes oldal (web page) összeszerkesztett egysége, amely áll egy kezdőoldalból (home page) és több belső oldalból. Amelynek egyes oldalait linkek útján lehet megközelíteni,

- másik honlapokkal hoznak létre összeköttetést

jogi kérdések csak e körben vethetők fel.

Technikai jellegzetességeik alapján a linkek az alábbi főbb csoportokra oszthatók:

---

²⁴⁶ BERNERS-LEE, Tim: Commentary on Web Architecture – Links and Law [Elektronikus dokumentum]
A hozzáférés módja: <http://www.w3.org/DesignIssues/LinkLaw.html> A letöltés ideje: 2006. február 1.

felszíni linkek (surface linking)

Felszíninek azon linkeket nevezzük, amelyek a hivatkozott oldal kezdőoldalára juttatnak, azt eredeti és változatlan formájában teszik érzékelhetővé. Ebben az esetben a link alig hatékonyabb, mint az emberi emlékezet, ugyanis a honlapok rendszerint rövid URL-jét általában könnyű megjegyezni; a legtöbb „honlap-tulajdonos” igyekszik vigyázni a megjegyezhetőségre

belső linkek (deep linking)

Ezek a link egy másik honlap valamelyik „aloldalára” vezet bennünket. A belső linkek olyan „távoli” oldalak közvetlen elérhetőségét jelentik, amelyek URL-ét sokszor nem volnánk képesek megjegyezni, hiszen pl. internetes újságok archívuma esetén a konkrét cikket jelző Internet cím első ránézésre csupán betűk és számok értelmetlen halmaza. Ilyen esetekben előfordulhat, hogy a belső link olyan „kulcsot” jelent az adott belső oldal megtalálásához, amihez más módon bajosan jutnánk.

beágyazott link (inlining vagy embedded linking)

Ezt a linket gyakran IMG linknek (IMaGe = kép) is nevezik, utalva arra, hogy elsősorban képek beidézésére szolgál. Segítségével ugyanis egy külső honlap valamely eleme (pl. grafika, logó) a weboldal *látogató közreműködése nélküli* is beszerkeszthető a saját honlap külső megjelenésébe. Ezúttal ugyanis egérkattintás nélkül, az oldal betöltésekor automatikusan működésbe lép a link, „behúzva” a hivatkozott elemet. Fontos megjegyezni, hogy az eddigi linkekhez hasonlóan itt sem kerül többszörözésre az adott elem, azt továbbra is „saját” szerverén tárolják, a honlap és a belinkelt anyag pl. kép csak a látogató szeme előtt áll össze egységes egésszé. A keret-technika alkalmazásához hasonlóan az internet-használó nem látja a kép forrását, és az a benyomása, hogy a kép az adott honlaphoz tartozik.

keret-technika (framing)

A keret-technika valójában nem tekinthető a linkek egy fajtájának, de szoros a kapcsolata a témával, ugyanis keret alkalmazása esetén a linkek követése speciális problémákat vet fel.

Egy viszonylag új²⁴⁷, és mára kissé mégis divatjamúltná vált technika. Lehetővé teszi a honlap szerkesztője számára, hogy honlapjának egyes elemei annak ellenére, hogy a látogató szabadon „bóklászik” a honlap egyes oldalai között, folyamatosan, változatlanul láthatóak legyenek. Így tehát a változó tartalmakat változatlan keretben (állandó menüsor, logó, reklámcsíks kíséretében), „elkülönítve és függetlenül” tudja megjeleníteni. A leggyakrabban alkalmazott keretek a menüsorok, a honlap-gazda logója, reklámcsíkjai (bannerei), stb. így annak ellenére állandóan láthatóak maradnak, hogy a látogató különböző linkeket követve már más oldalak, sőt más honlapok tartalmát nézi. Sőt, a böngésző címsorában az URL is változatlanul a saját honlap kezdőoldalának címe, így sok esetben az sem derül ki egyértelműen az internet-használó számára, hogy kinek a tartalmai között „szörföl”.

A jogi felelősség kérdései linktípusonként

Belső linkek (Deep linking)

A belső linkekkel kapcsolatos jogi kérdések két jogterületet érinthetnek: a versenyjogot és a szerzői jogot

Versenyjog

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény (a továbbiakban: Tpv.) 2 § szerint: „Tilos gazdasági tevékenységet tisztességtelenül – különösen a versenytársak, a fogyasztók törvényes érdekeit sértő vagy veszélyeztető módon vagy az üzleti tisztesség követelményeibe ütközően – folytatni.”

Sajnos a bírói gyakorlat nem kényezteti el azokat, akik e szakasz értelmezésére szánják magukat, mivel ezzel kapcsolatban egyetlen *Bírósági Határozatokban* közzétett ítélet sem található

Így külföldi ítéletek gondolatmenetére építve nézzünk egy példát, ami alapján talán jobban megértjük a belső linkekkel kapcsolatos problémát.

---

²⁴⁷ Elsősor a Netscape Navigator böngészőjének 2.0 verziójában alkalmazták.

Hipotetikus magyarországi esetünk felperese az *Les-Állás Kft.* álláshirdetéseket jelentet meg az Interneten a www.les-allas.hu URL címen . Mindegyik álláshirdetés saját azonosító számmal rendelkezik, s ezek a honlap – hirdetéseket tartalmazó – kezdőoldaláról elérhetően több csoportba foglalva belső oldalon helyezkednek el. A honlap természetéből adódik, hogy az egyes álláshirdetéseket tartalmazó oldalak internetcíme igen hosszú, számokból, betűkből áll, önmagában megjegyezhetetlen a látogató számára. Így természetes, hogy ezen hirdetésekhez a kezdőoldalon keresztül lehet a legkézenfekvőbbben eljutni. Elképzelt alperesünk a *Legjobb Állások Kft.*, amely szintén az internetes álláspiac szereplője. A felmérések szerint lényegesen kevesebb látogatója van, mint felperes versenytársának, így érthetően kevesebb hirdetőt tud vonzani. Látogatói számát növelendő úgy bővíti az oldaláról elérhető álláshirdetések mennyiségét, hogy a www.les-allas.hu egyes álláshirdetéseit is elérhetővé teszi látogatói számára belső linkek útján, az ott használt csoportosítástól eltérő összeállításban. Az így bekapcsolt oldalak teljes mértékben eredeti megjelenésükben láthatók, a böngésző címsorában az eredeti URL jelenik meg. A felperes keresetében arra hivatkozik, hogy alperes ezen magatartása tisztességtelenül folytatott gazdasági tevékenységként a Tpvt. 2.§-ába ütközik. Ennek alátámasztásául hivatkozik arra, hogy mivel a Legjobb Állások-honlapról is elérhetővé váltak álláshirdetése, ezzel alperes kihasználja erőfeszítéseit saját bevétel szerzésére, ugyanis az átcsalogatott látogatók az alperes kezdőoldaláról indulnak álláskeresőre, s ezzel az alperes reklámbevételei növekednek – míg a felperes reklámfelületért ékesítési lehetőségei ezzel párhuzamosan értelemszerűen csökkennek. A Les-Állás Kft. azt is sérelmezi, hogy azzal, hogy versenytársa oldaláról elérhetővé váltak az ő egyes hirdetései, alperes azt a benyomást kelti az internet-használókban, hogy a két cég üzleti kapcsolatban áll egymással, ez utóbbi pedig a Tpvt. 8. § (2) a) pontjának sérelmét is megvalósítja.²⁴⁸ Alperes több pontból álló védekezést ad elő: egyfelől kijelenti, hogy a belső linkek használata az átlagos internet-használó számára semmiféle üzleti kapcsolat fennállására nem utal, s mivel a linket követő látogató számára az adott információ forrása mindvégig azonosítható volt a böngésző címsorából, így nem keletkezhetett az a benyomás, hogy „eltulajdonította” felperes munkáját. Azt is előadja a Legjobb Állások Bt., hogy általános vélekedés szerint aki tartalmat helyez el az interneten, az – mintegy ráutaló magatartással – hozzájárul ahhoz is, hogy arra mások link útján hivatkozzanak, feltéve, hogy nem alkalmaz technikai megelőzési lehetőségeket. Véleménye szerint a belső linkek használata csak nagyon különleges helyzetben korlátozható, mivel azok az internet talán leglényegesebb jellegzetességeinek tekinthetők, használatuk az üzleti életben is általánosan bevett és kívánatos, mivel így a fogyasztók lényegesen több információhoz juthatnak. Végül alperes azt is kifejti, hogy bár oldaláról valóban elérhetőek versenytársának hirdetései, senki sem teszi lehetetlenné azt, hogy a látogatók közvetlenül is ellátogassanak felperes oldalaira; másfelől pedig e linkek útján több látogató érkezik felperes oldalára, amivel a hirdető is nagyobb nyilvánossághoz jut, így a Les-Állás Kft. is magasabb hirdetési díjakkal dolgozhat.

²⁴⁸ Természetesen ez utóbbi igény nem bíróság elé, hanem a Versenytanács hatáskörébe tartozik;

hipotetikus esetünk hipotetikus bírósága azonban ebben a kérdésben is eljárhat.

A bíróság nincs könnyű helyzetben, hiszen mindkét oldalon erős érvek állnak; a Tpv. 2.§ értelmezéséhez segítségül hívja a közzétett versenytanácsi határozatokat: „Azt, hogy milyen magatartás minősül tisztességtelennek, a generálklauzula nem határozza meg, így ennek megítélésénél a gazdasági élet más szereplői, illetve a fogyasztók által támasztható jogos elvárások, továbbá a gazdasági életben kialakult szokások az irányadók. Fentieket az adott cselekménnyel összefüggésben kialakuló piaci hatás figyelembevételével kell értékelni, tekintettel arra is, hogy a nyereség-orientált vállalkozók (...) ezen tevékenységük körében fokozott gondossággal és körültekintéssel kötelesek eljárni.”²⁴⁹ Más helyen: „a kérelmezőn kívüli más piaci szereplő jelenléte (...) kívánatos jelenség.”²⁵⁰ „Jelen esetben a tisztességes gazdasági tevékenység tartalmát [a Versenytanács] az üzleti etika elvárásai, az általános erkölcsi normák, általában pedig a vállalkozókkal szembeni társadalmi elvárás alapján határozta meg.”²⁵¹ Dr. Tóth Péter Benjamin szerint elfogadható az alperes azon védekezése, mely szerint a belső linkek használata nem utal semmiféle kapcsolatra a két oldal üzemeltetője között. Az Internet gyors fejlődésével mind többen „kerülnek barátságba” a digitális technika legújabb vívmányaival; éppen ezért abban a kérdésben, hogy az „átlagos” internet-használó milyen képzeteket fűz a belső linkekhez, a bíró egyre kevésbé támaszkodhat saját felfogására. Az „átlagos internethasználó” kifejezés alatt ugyanis mind inkább olyan személyt kell magunk elé képzelni, amely már alapvető technikai ismeretekkel is rendelkezik. Egy ilyen látogató pedig tudja, hogy a link létesítése nem jelent szükségszerűen (üzleti) kapcsolatot a két oldal üzemeltetője között. A képzeletbeli bíróság a másik oldalon valószínűleg arra a következtetésre is eljut, hogy bár a belső linkek használata az interneten valóban elterjedt jelenség, az üzleti honlapok esetében korántsem tekinthető „gazdasági életben kialakult szokásnak”. Az üzleti etika elvárásai nem egyértelműek egy ennyire új kérdés esetén. A „ráutaló magatartás” rendkívül elterjedt érv: aki az Interneten tartalommal jelentkezik, ezzel hozzájárul, hogy mások azt megnézzék, vagy link útján hivatkozzanak e tartalomra. A szellemi alkotások felhasználása terén a jog – néhány kivétellel – a szerződések érvényességi kellékeként írásbeliséget irányoz elő, tehát „hallgatással” eleve nem adható felhasználási engedély. Pusztán versenyjogi sérelem esetén ugyan előfordulhatna a ráutaló magatartás Ptk-beli szabályának alkalmazása, annyi mindenesetre – bár a technika különféle lehetőségeket nyújt arra, hogy honlapunk belső oldalait „megvédjük” az engedély nélküli linkektől – előrebocsátható, hogy ha nyitva hagyjuk autónkat, ez még nem feltétlenül jelent engedélyt arra, hogy mások használhatják azt... A ráutaló magatartás megléte ráadásul erősen vitatható a kereskedelmi célú honlapok esetében, s ezt az is bizonyítja, hogy ilyen sok belső linkkel foglalkozó eset látott napvilágot viszonylag rövid időn belül. A bíróság szabad mérlegelése körében kell döntsön abban – a fentiek megoldása után is előtte maradó

---

²⁴⁹ A Versenytanács VJ-63/1995. sz. határozata

²⁵⁰ A Versenytanács VJ-206/1993. sz. határozata

²⁵¹ A Versenytanács VJ-34/1992. sz. határozata

– kérdésben, hogy vajon melyik érv erősebb: a felperesé, amikor azt sérelmezi, hogy alperes saját befektetés nélkül kihasználja erőfeszítéseit saját bevétel szerzésére; vagy az alperesé, amikor a közönség jobb tájékoztatása mellett arra hivatkozik, hogy a magasabb látogató-szám magasabb hirdetési tarifák kidolgozását teszi lehetővé. A döntés nehezen megíjósolható, *Dr. Tóth Péter Benjamin* Magyarországon inkább az alperes győzelmét tartaná esélyesnek, mivel a versenyjogi klauzula alkalmazására eddig csak igen ritkán – ennél jóval kisebb jelentőségű, egyszerűbb és egyértelműbb – ügyben került sor, és az alperes érvei igen meggyőzőek.

Nézzünk most egy másik példát, arra vonatkozóan, hogy a versenyjog alapján is elképzelhető lehet a belső linkek elleni fellépés. Két versenytárs azonos termékeket forgalmaz. Egyikük magas költséggel létrehoz e termékekkel kapcsolatos információkat, fényképeket, leírásokat tartalmazó honlapot, amelynek belső oldalain egy-egy termék ismertetése szerepel. Az azonos termékeket forgalmazó versenytárs – nem akarván lemaradni a versenyben – szintén létrehoz egy honlapot, de az egyes termékekről nem készített költséges leírásokat, fényképeket, hanem hivatkozásul konkurense honlapjának belső oldalára vezet látogatóit, így versenytársának befektetéseit, munkáját kihasználva próbálja versenyhelyzetét javítani. *Dr. Tóth Péter Benjamin* szerint ilyen esetben a Tpv. 2.§ alkalmazható lehetne a fenti érvek szerint, az alperes nem volna képes a Legjobb Állások Ktf-hez hasonlóan erős érveket felhozni védelmére. A levonható összefoglaló következtetés nem meglepő: csak az adott eset összes körülményének mérlegelésével állapítható meg a tisztességtelen verseny általános tilalma alapján jogsértés.

A versenyjogi megítélés egyértelműbbé válásához lehetőleg szükség volna mértékadó kereskedelmi testületek állásfoglalására a digitális környezetben felmerülő, üzleti tisztességgel kapcsolatos kérdésekről, amint azt a Versenyjogi Liga is tette 2000. évi ajánlásaiban.²⁵²Ezen ajánlások szerint a linkek „közzétételével egyidejűleg értesíteni kell azt a személyt, akinek az Interneten hozzáférhető honlapjára vagy más tartalmára valamely (...) hiperlink technikával hivatkozás történik, kivéve, ha tájékoztató vagy oktató jellegű tartalomra történik a hivatkozás.” Az ajánlások szerint az értesítés csak akkor nem küldendő meg, ha ez ésszerűtlen erőfeszítéseket igényelne; továbbá a linket meg kell szüntetni, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a hivatkozott oldal üzemeltetője a hiperhivatkozást ellenzi. A Versenyjogi Liga szerint hiperlinkek nem használhatók félrevezető módon, a tisztesség követelménye alapján pedig különösen is tiltott a linkek olyan alkalmazása, amely alkalmas a fogyasztók megtévesztésére. Belső linkek (Deep linking) címszó alatt a következő ajánlást

---

²⁵² Versenyfelügyeleti Értesítő, 2001. évi 6. szám, 239-244.p.

találjuk: „nem szabad sajátként való feltüntetéssel kihasználni harmadik fél munkáját, kapcsolatait, referenciáit vagy az információ gyűjtésére, feldolgozására és megjelenítésére irányuló erőfeszítéseit”²⁵³

Ha lehetséges is a fentiek alapján a versenyjog szabályaira alapítva igényt érvényesíteni a belső linket használó oldal ellen, az kizárólag a valóban tisztességtelen magatartások elleni fellépéseket érintheti és kizárólag versenytársak között merülhet fel. Tehát Dr. Tóth Péter Benjamin egyetért azzal a jogirodalmi véleménnyel, amely szerint „a link technika kereskedelmi célokra történő felhasználása nem tabu”,²⁵⁴ de az egyedi esetek körülményei alapján akár egyszerű belső link alkalmazása is tisztességtelen versenymagatartásnak minősülhet.

Szerzői jog

A kérdés, hogy a belső linkek (és nem az ugrópontok, amelyek esetében nyilván felmerülnek szerzői jogi kérdések) a szerzői jog védett tárgyainak engedélyköteles felhasználását valósítják-e meg. Érdeemes előrebocsátani, hogy a Szjt. által nevesített felhasználási cselekmények közül a terjesztés (23.§) a mű/teljesítmény *fizikai példányairól* rendelkezik, a nyilvános előadás (24.§) *jelenlévő közönséget* feltételez. A továbbközvetítés (28.§) *sugárzással* nyilvánossághoz közvetített művekkel kapcsolatos szabályokat tartalmaz, az átdolgozás (29.§) a *mű megváltoztatásával* kapcsolatos kérdéseket rendezi, a kiállítás (69.§) pedig lényegében a *nyilvános előadás* képzőművészeti alkotásoknál. Ezért Dr. Tóth Péter Benjamin szerint ezek egyike sem valósulhat meg a belső linkek kapcsán.

Többszörözés: Vajon egy link létrehozatala során keletkezik-e valamilyen másolat? Az tény, hogy a hivatkozott oldal tartalma nem kerül többszörözésre a linket nyújtó oldallal azonos tárterületen. A linkek létrehozatalának eredetileg pont a technikai lehetőségek korlátozottsága volt az egyik fő indoka: az, hogy a kapacitások jobb kihasználása érdekében az egyszer már megjelentetett tartalmat nem szükséges másik szerveren is tárolni, hanem elegendő a nyilvánossághoz közvetített tartalomra link útján hivatkozni. A linket tartalmazó oldalon a

---

²⁵³ Nemzetközi Versenyjogi Liga 2000. évi ajánlásaiból (kivonat) In: Versenyfelügyeleti Értesítő, 241-242.p.

²⁵⁴ SABLEMAN, Mark : Link Law: The Emerging Law of Internet Hyperlinks, 4 Comm. L. & Policy 557 (1999)

HTML-kódok között szükségszerűen csak a hivatkozott oldal URL-je kerül – az internet-használó számára láthatatlan módon²⁵⁵ – többszörözésre.

URL védelme: Állhat-e szerzői jogi védelem alatt az URL? Bár a szerzői jogi törvény nem határoz meg minimális terjedelmet a védelemhez, nem valószínű, hogy egy ilyen Internetcím eléggé egyéni-eredeti jellegű lenne ahhoz, hogy védett irodalmi műnek minősüljön.²⁵⁶ Ennél kevésbé szigorú feltételnek kell megfeleljen a védettséghez a szerzői mű címének, melynek elég „sajátosnak” kell lennie.²⁵⁷ Ha nem is tipikus, elvileg előfordulhat, hogy a hivatkozott oldal URL-jében sajátos műcím szerepel;²⁵⁸ ekkor is kérdéses lehet azonban, hogy a szerzői jogi törvény műcímeiket védő szabályát – a jogalkotó feltehető szándékára figyelemmel – alkalmazná-e a bíróság a linkként való többszörözésre is; Dr. Tóth Péter Benjamin a szabály ilyen alkalmazhatósága ellen foglal állást.

Nyilvánossághoz közvetítés: Nyilvánossághoz közvetít-e a link? Jelenleg ez tekinthető talán a linkekkel kapcsolatos jogi kérdések első számú problémájának.

A magyar jogirodalom még nem szembesült a kérdéssel, a WIPO internet-szerződésekként ismert két nemzetközi megállapodása alapján megfogalmazott nyilvánossághoz közvetítési szabály, az Szjt. 26.§ (8) [továbbá 73.§ (1) c.) és 76.§ (1) c.)] azonban mind több országban válik elfogadottá, sőt az Európai Unió legújabb szerzői jogi irányelve is ezt a megfogalmazást alkalmazza. Eszerint az adott jogosult kizárólagos joga, hogy művének (teljesítményének) olyan nyilvánossághoz közvetítését engedélyezze, ahol a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét *egyéniileg választhatják meg*. A nemzetközi normán alapuló egységes megfogalmazások miatt viszonylag jól alkalmazhatók a magyar jogra a külföldön született tudományos írások.

A külföldi jogirodalmi vélemények az említett szabály alkalmazhatósága *ellen* foglalnak állást, úgy vélik, hogy a linket elhelyező személy a hivatkozott honlapon található műveket semmilyen körülmények között nem közvetíti nyilvánossághoz. Az elhangzó legfőbb érv az, hogy a kérdéses mű nyilvánossághoz közvetítése a linktől függetlenül is megtörténik, így elvileg e nélkül is bárki hozzáférhet a műhöz, tehát a link által nem növekszik annak nyilvánossága.

---

²⁵⁵ A böngészőprogram „View” („Nézet”) menüjének „Source” („Forrás”) parancsa segítségével válik láthatóvá.

²⁵⁶ „...a cím – bár esetenként a mű gondolati üzenetének sűrítménye – (például Háború és béke, Eroica) ritkán felel meg a gondolat kifejtés, azaz a mű ismérveinek. (...) A mű címeknél viszonylag szűk az alkotói mozgástér.” A szerzői jogi törvény magyarázata [szerk: GELLÉRT György] KJK-KERSZÖV [Budapest], [2000] 101.p.

²⁵⁷ Szjt. 16.§ (2)

²⁵⁸ pl. http://www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/kulfoldi/may_k/winnnetou/

Másik érv, hogy a linken keresztül való elérhetőség kizárólag a hivatkozott oldal tartalmának elérhetőségétől függ: ha eltávolítja a tartalmat a link útján felhívott oldalról, a link nem vezet sehova, vagyis: „meghal”.

Dr. Tóth Péter Benjamin nem állítja, hogy egy link nyilvánossághoz közvetít minden, a kapcsolt oldalon található művet, annyit azonban leszögez, hogy a fenti érvek meglehetősen gyenge lábakon állnak. Erre 2 példát is mutat, én terjedelmi okok miatt egyiket mutatom be.

A magyar szerzői jogban a rádió útján közvetített művek – pl. vendéglőben – hangszóróval történő nyilvános előadása új, engedélyköteles felhasználási cselekménynek minősül. Annak ellenére alakult így a bírói gyakorlat, hogy a művek elméletileg ebben az esetben sem érnek el új nyilvánosságot: a hangszóróval megszólaltatott műsor hallgatói ugyanis szintén a rádióadás vételi körzetében tartózkodnak. A szerzői jog tehát igen hamar felismerte, hogy az új felhasználási cselekmény megállapíthatóságának nem feltétele az új nyilvánosság elérése.²⁵⁹

Vannak, akik szerint abszurd eredményre vezetne, ha mind a feltöltés, mind a link alkalmazása egyaránt nyilvánossághoz közvetítene egy oldalt. Dr. Tóth Péter Benjamin ezzel az érveléssel sem ért egyet, szerinte abszurd lenne a hagyományos „feltöltés” tartalomszolgáltatást és a link alkalmazását azonosnak tekinteni. Kifejti: fel sem merül, hogy a kettőt azonosítsuk egymással; a link esetében többszörözésről nem lehet szó, a hagyományos tartalomszolgáltatás viszont szükségszerűen tartalmaz egy többszörözési elemet. Így szerinte nem vezetne abszurd eredményre, ha – kizárólag a nyilvánossághoz közvetítés tekintetében – a két tevékenységet bizonyos feltételek fennforgása esetén azonosan kezelnék. A feltöltés esetében két engedélyköteles felhasználási cselekmény történik: többszörözés és nyilvánossághoz közvetítés, míg a link esetében legfeljebb kizárólag (újabb) nyilvánossághoz közvetítésről lehet szó.

A jogász arra biztat, hogy az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás helyett érdemes részletesebb elemzést folytatni arról, hogy a link útján történő hivatkozás bizonyos körülmények között tekinthető-e nyilvánossághoz közvetítésnek. Érvei mellett több külföldi bírósági ügyet és döntést mutat be én csak egyet-egyet fogok bemutatni. A következő ügy arra példa, hogy a link bizonyos körülmények között szerzői jogi értelemben felhasználásnak tekinthető.

---

²⁵⁹ „A rádióműsor hangszórón való közvetítése a nyilvános előadást az állandó bírói gyakorlat szerint megvalósítja, tehát a szerzői jogról szóló 1921:LIV. törvény szerint ezért jogdíj térítendő.” 25. Á. 38.306/1954. Föv. Bíróság; idézi: PALÁGYI Róbert: A magyar szerzői jog zsebkönyve, KJK. Budapest, 1959., 297.p

Dániában, a *KODA v. Egebjerg* ügyben²⁶⁰ szereplő két fiatalember abban versengtek egymással, hogy melyikük saját honlapja lesz a leglátogatottabb. Mindketten hamar rájöttek, hogy a letölthető mp3-ak vonzzák a látogatókat, és belső linkek alkalmazásával honlapjukon keresztül több száz felvétel vált elérhetővé. Ezzel azonban nemcsak társaikat utasították maguk mögé, három hónap alatt a leglátogatottabb öt svéd honlap közé verekedték magukat. Az egyik alperes honlapján felhívta látogatói figyelmét arra, hogy a linkek által hozzáférhetővé tett hangfelvételek illegálisak, és kijelentette, hogy ezért semmiféle felelősséget nem vállal. Tanúvallomása szerint egy alkalommal megpróbálta kideríteni, hogy tevékenysége vajon jogsértő-e, még a rendőrségtől is tanácsot kért, de nem kapott megfelelő választ.

A bíróság, miután megállapította, hogy az esetben szereplő linkekre kattintva az mp3 fájl letöltése automatikusan megkezdődik, azaz e linkek közvetlen másolási hozzáférést jelentenek a fájlokhoz, úgy találta, több jogi szakértő meglepetésére, hogy:

*„más személyek által illegálisan feltöltött zeneszámokhoz vezető belső linkek alkalmazása a szerzői jog szerint független nyilvánossághoz közvetítést valósít meg.”*²⁶¹ A hangsúly e mondatban a „független” szón van, mint ezt a bíróság egy későbbi mondatából kiolvashatjuk. Ez ugyanis azt jelenti, hogy a rákattintásra letöltést kínáló linkeket – a kapcsolt fájl jogellenességétől, a link elhelyezőjének jó- vagy rosszhiszeműségétől függetlenül – szerzői jogi értelemben felhasználásnak kell tekinteni.

A fenti ügy kapcsán azt a következtetést lehet levonni, hogy a belső link szerzői jogi felhasználást valósíthat meg, ha rákattintással közvetlen letöltési hozzáférést kapunk egy-egy szerzői műhöz. A jogi

megítélés bizonytalanságát azonban jól mutatja a következő eset

A *Cadres onLine v Keljob* francia ügyben az álláshirdetésekre mutató belső linkek jelentettek problémát. A Cadres onLine azért indított eljárást, mert versenytársa honlapján keresztül belső linkek útján közvetlenül el lehetett jutni az ő álláshirdetéseinek szövegéhez. A felperes új európai sui generis adatbázis-védelmet látta megfelelő eszköznek jogai érvényesítése során. A bíróság esőfokon a felpereseknek adott igazat, eltiltva a Keljob-ot a belső linkek használatától. 2001 májusában a másodfokú bíróság mégis pontosan ellenkező döntést hozott: úgy

²⁶⁰ Az ügy háttéréről ld.: Danish High Court Ruling Against Deep Linking to MP3 Files [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.out-law.com/page-1596> A letöltés ideje: 2006. március 22.

²⁶¹ Judgement of the Western High Court (nem hivatalos angol fordítás), 20 April 2001, V.L.B-1943-99, V.L.V- 2089-99,

látta, hogy a Keljob nem többszörözi a Cadres adatbázisát, hanem pusztán időről időre kereséseket végez benne, s ezzel nem végez tiltott cselekményt.²⁶²

A fenti ügyek tükrében Dr. Tóth Péter Benjamin kifejti, hogy semmiképpen nem lehet a célzott honlap hivatkozott oldalától eltérő másik oldalán elhelyezett mű tekintetében nyilvánosságához közvetítésnek tekinteni a linket. Ebben az esetben ugyanis a cselekvő szándéka nem feltétlenül terjed ki a honlapon található egyes művek hozzáférhetővé tételére, hanem pusztán egyfajta figyelemfelhívásra, a honlap megismertetésére. S bár az Sztj. szankcióinak túlnyomó része objektív alapú, tehát vétkességtől független, nyilvánvalóan abszurd eredményre vezetne, ha olyan művek nyilvánosságához közvetítését végezné a linket alkalmazó személy, amelyekről tudomása sincsen. Ezért úgy véli, hogy szerzői jogilag nyilvánosságához közvetítésnek legfeljebb azon belső linkek használatát tekinthetjük, amelyekre kattintva szerzői mű letöltése kezdődik meg, vagy egyetlen lehetőségként egy szerzői mű letöltése jelentkezik az internet-használó számára .

Mint a KODA dán ügyében kijelentette a bíróság, ha a linkre kattintva megkezdődik a letöltés a bíróságot bizonyára befolyásolja az, hogy a link útján történő hozzáférhetővé tétel mennyiben „hasonlít” a hagyományos on-demand nyilvánosságához közvetítésre. Az on-demand nyilvánosságához közvetítési szabály minden gond nélkül alkalmazhatónak látszik a kérdésre: hiszen az ilyen *közvetlen belső link* esetében a műveket vezeték útján úgy teszik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.

De e szerzői jogi következtetés hátrányosan érintheti az Internet egészének működését, ha az irodalmi művekre (tanulmányokra, újságcikkekre) is alkalmazni próbáljuk azt a következtetést, hogy a közvetlen belső linkek nyilvánosságához közvetítésnek tekinthetők,. Hiszen az „ötletek összehasonlítása és ütköztetése online környezetben pontos oldalakra (sőt azon belül pontos helyekre) vezető hiperlinkek útján történik”²⁶³. Természetes, hogy ha valaki Interneten is megjelent tanulmányában a New York Times egy archív cikkére hivatkozik, akkor nem a www.nytimes.com-ra vezet a hiperlink (ahonnan esetleg a konkrét cikket megtalálni az óriási archívum miatt igen nehéz), hanem arra a konkrét belső oldalra, amelyen a cikk található.

²⁶² SA Keljob v. SNC Havas Numérique & SA Cadres onLine, in: BNA World Internet Law Report, 08/01, 15.p.

²⁶³ HILLIS, Bradley J.: Thinking About Linking hozzáférhető: [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.llrx.com/features/weblink1.htm> A letöltés ideje:2006. március 27.

Az internetes keresőmotorok (search engine) találati listája is belső linkeket tartalmaz, s ezek nélkül az Internet nyilvánvalóan működésképtelen lenne. Vajon elképzelhető-e, hogy a keresőmotor üzemeltetője szerzői jogi értelemben felhasználónak minősül? Nem²⁶⁴.

Egyre több olyan tematikus honlap létezik, amelyek egy-egy kérdéscsoporttal kapcsolatban összegyűjtik az Interneten fellelhető anyagokat, és egyúttal ezen tartalmakhoz el is vezetnek – természetesen közvetlen belső linkek útján, azaz a linkekre kattintva máris a keresett tanulmányt látjuk. Vajon az összes ilyen linkgyűjtemény engedélykérésre, jogdíjfizetésre lenne kötelezett?

Ezek után még kevésbé tudom eldönteni, hogy nyilvánosságához közvetít-e a link. Hiszen erős érvek találhatók mind a két oldalon, s jelenleg nincs olyan szabály, ami megoldást adna erre a kérdésre.

Azonban Dr. Tóth Péter Benjamin előáll egy javaslattal: szerinte megoldást jelentene, ha

a.) a közvetlen belső linkeket külön norma létrehozatala nélkül nyilvánosságához közvetítésnek tekintenénk, de

b.) a szerzői jog jelenlegi oktatási, tudományos ismeretterjesztési célú, illetve napi tudósítási szabad felhasználási esetköre kibővülne úgy, hogy az ilyen célú linkek ne essenek engedélykérési, díjfizetési kötelezettség alá. (Jelenleg ugyanis a szerzői jogi törvényben nincs nyilvánosságához közvetítés alól mentesítő szabad felhasználási esetkör.) Egy ilyen szabály nem akadályozná a tudományos, ismeretterjesztő tájékozódást az Interneten: az egyes cikkek, tanulmányok gond nélkül alkalmazhatnák a linkeket hivatkozásképpen, míg a hangfelvételek, filmek, szoftverek esetében a közvetlen belső linkek nem jelentené mentesülést az engedélykérés, díjfizetés alól. Erre a megoldásra egyébként lehetőséget ad az Európai Unió legújabb szerzői jogi irányelve is.²⁶⁵

Beágyazott linkek (Embedded vagy IMG link)

A beágyazott linkek terén alig található jogeset még nemzetközi kitekintésben is. Ennek valószínűleg az az oka, hogy mind a szak-, mind a jogirodalom terén nagyrészt azonos állásponton vannak az egyes szerzők

---

²⁶⁴ Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény 11.§-a alapján az „információk megtalálását elősegítő segédeszközöket”, azaz elsősorban a keresőmotorokat működtető szolgáltatók (további feltételek megléte esetén) nem felelnek az információ ilyen módon történő hozzáférhetővé tételével okozott kárért.

²⁶⁵ 29/2001.EK.sz. irányelv, 5. cikk, (3) a.) c.) d.) pontok

Az első, beágyazott linkkel kapcsolatos, 1996-os *Dilbert Hack Page116*-eset soha nem jutott bírósági szakba, mivel a linket alkalmazó egyetemista a felszólításra – némi morfondírozás után – eltávolította a kérdéses linkeket. A fiatalember nagy rajongója volt a népszerű, Dilbert nevű képregényfigurának. A képregények szerzői jogtulajdonosa, a United Feature Syndicate fenntartott ugyan egy hivatalos Dilbert honlapot,¹¹⁷ de Dan Wallach – az egyetemista – azzal több szempontból elégedetlen volt, s mivel úgy gondolta: kedvenc képregényhőse ennél jobbat is megérdemel, létrehozta saját, rajongói Dilbert-honlapját.¹¹⁸ Tisztában volt azzal, hogy a képregények letöltése, majd átvétele saját honlapjára szerzői jogsértést valósít meg, amit – rajongóként – semmiképpen nem akart elkövetni; így végül a képregényeket nem töltötte le a hivatalos honlapról, hanem beágyazott link segítségével jelenítette meg saját honlapján. Ezzel elérte, hogy a műveket nem többszörözte, a látogatók számára mégis úgy tűnhetett: a képregények a honlap integráns részét képezik. A szerzői jogosult felhívására végül megszüntette honlapjának hozzáférhetőségét.

A beágyazott linkek által hivatkozott tartalmakat Berners-Lee szerint is úgy kell tekinteni, mint amelyek az adott dokumentum részét képezik.²⁶⁶ Az Artisjus jogásza szerinte ennek megfelelően alakul ezek jogi megítélése is: ha tehát egy link a látogató külön beavatkozása nélkül lép működésbe, (ráadásul úgy, hogy az adott elem idegen volta sem derül ki az átlagos internethasználó számára) akkor azt az elemet minden szempontból úgy kell tekinteni, mintha az valóban az oldal integráns részét képezné.

Dr. Tóth Péter Benjamin úgy véli a beágyazott linkek használata megvalósíthatja a mű megváltoztatásának szerzői jogilag releváns eseteit (torzítás vagy átdolgozás). Szerinte az érintett, „áthúzott” elem – legtöbbször grafika vagy más képzőművészeti alkotás – ugyanis „teljesen új és különböző összefüggésben és módon jelenik meg”²⁶⁷ mint az a hivatkozott oldalon történt. Az érintett mű (az átvett grafika) csorbítatlanul látható, ellenben a kerettechnika alkalmazásakor az érintett mű (a honlap vagy annak arculata) legtöbbször csak részben kerül felhasználásra. Ezért a személyhez fűződő jogok sérelmének vagy az átdolgozásnak a megállapítását csak olyan esetekben tartja lehetségesnek a jogász, amikor az új környezetbe kerülés

a.) a szerző hírnevére vagy becsületére sérelmes, [Szjt. 13.§] illetve

b.) a mű számára művészetileg nem semleges új kontextust jelent (ilyenkor az eredeti mű felhasználásával jön létre egy új mű, amely így már szerzői engedélyt igényel)

Tehát szerinte amennyiben az átvétel egyszerű tájékoztató oldalra kerül, egyszerű keretben ismertetve a képet, nem állapítható meg a mű átdolgozása. Azonban egyértelmű átdolgozásnak minősíti a beágyazott link útján átvett mű köré készített kollázst.

²⁶⁶ BERNERS-LEE, Tim: Commentary on Web Architecture – Links and Law, April 1997

²⁶⁷ SABLEMAN, Mark: Link Law: The Emerging Law of Internet Hyperlinks, 4 Com . L & Policy 577 (1999)

A másik kérdés a mi felvetődik, hogy **szerzői jogi értelemben nyilvánosságához közvetít-e a beágyazott link?** Ezzel kapcsolatban egy amerikai esetet mutat be a jogász.

A kanadai zenei közös jogkezelő társaság, a *SOCAN* szokásos éves jogdíjközleményeiben rendelkezik a különböző zenefelhasználásokért fizetendő jogdíjak mértékéről; az újabb tarifák már az Internetes felhasználásokról is szólnak. A közlemény hatályba lépésének szükséges feltétele a kanadai Copyright Board (szerzői jogi testület) által történő elfogadás. A Testület a díjközlemény egy rendelkezésével kapcsolatban az érdekelt felek meghallgatása után kimondta, hogy azon személy, aki beágyazott linket alkalmaz, megvalósítja a mű nyilvánosságához közvetítését, míg az, aki olyan linket alkalmaz, amit a használónak működésbe kell hoznia, nem. (A mondat második felével nem ért egyet Dr. Tóth Péter Benjamin)

Ez a példa is alátámasztja a jogász véleményét miszerint azt a kérdést, hogy egy link nyilvánosságához közvetítést valósít-e meg, a hagyományos on-demand felhasználáshoz való hasonlóság-különbözőség alapján lehetne megítélni. Az ilyen linkeknél a látogató szemszögéből lényegében teljes a hasonlóság, és bár a hagyományos on-demand felhasználás többszörözési eleme nem valósul meg, a nyilvánosságához közvetítés [Szjt. 26.§ (8)] azonos tartalommal történik.

Az ilyen IMG linkek esetében problémát jelent még az „idegen tollakkal való ékeskedés”, azaz más erőfeszítéseinek saját célra való tisztességtelen kihasználása [Tpv. 2.§], ami a versenyjog szabályait sérti, ahogy ezt majd a kerettechnika esetén is látni fogjuk.

Ezenkívül a fogyasztó megtévesztésére is sor kerülhet, hiszen az átvett elemek forrása sem jelenik meg, sőt ezen elemek „átvettsége” sem derül ki az internethasználó számára.

Kerettechnika (Framing)

A kerettechnika alkalmazása, ugyanúgy mint a belső linkekkel kapcsolatos jogi kérdések két jogterületet érinthetnek: a versenyjogot és a szerzői jogot, most is külön fogjuk megvizsgálni a 2 jogterületet

Versenyjog

A kerettechnika a belső linkekhez hasonlóan a tisztességtelen verseny általános tilalmának fejezeti generálklauzulájának (Tpv. 2.§), illetve a fogyasztó megtévesztése tilalmának (Tpv. III. fejezet) alkalmazhatóságát veti fel.

Ugyanazon érveket tudja felhozni a kerettechnikával hivatkozott oldal gazdája, mint a belső linkekkel foglalkozó részben említett hipotetikus ügy felperese: hogy az alperes kihasználja erőfeszítéseit saját bevétel szerzésére, a felperes oldalán elhelyezett reklámokat, az alperes akár sajátjaival fedte le; hogy a kerettechnika segítségével alperes azt a benyomást keltette, hogy a két cég üzleti kapcsolatban áll egymással. Azt is sérelmezhetné, hogy a honlapja forrásának elrejtésével az internethasználókat megtévesztve sajátjaként tüntette fel az oldalt. Látjuk, hogy az érvek alapja ugyanaz, mint a belső linkeknél, azonban az egyes érvek súlya sokkal nagyobb. Hiszen míg a belső linkeknél a reklámbevétel-kiesés csak közvetetten állapítható meg, addig itt – az esetek túlnyomó részében – a hivatkozott oldal reklámcsíkjaikat (bannereit) ténylegesen elfedi a hivatkozó oldal kerete, sokszor saját reklámcsíkokkal. Míg belső linkek esetén a két érintett cég üzleti kapcsolatát az internethasználó nem tételezi fel, a kerettechnika alkalmazásakor viszont, a látogató sokszor azzal sincs tisztában, hogy másik honlapról származnak az információk. Ha észleli is, hogy eltérő honlapról van szó, annak elérhetőségét nem ismeri, így pl. ún. „könyvjelzővel” (bookmark) nem tudja eltárolni azt böngészőjében. Csak a hivatkozó oldalon keresztül tudja megközelíteni a kerettechnikával behívott oldalt (feltéve, hogy nem találja meg más úton, pl. valamilyen internetes keresőprogram segítségével). Tehát a jogász szerint a forrás elrejtése így már az internethasználó megtévesztését is jelentheti.

A felhozható ellenérvek is hasonlóak a belső linkeknél látottakhoz, de gyengébbnek tűnnek. Mert amíg előadható, hogy a link talán az Internet leglényegesebb jellegzetességének tekinthető, addig a kerettechnika alkalmazása – különösen a kereskedelmi honlapok esetén – egyáltalán nem tekinthető az Internet szükségszerű velejárójának.

Egy másik érv szerint a honlap gazdája az internetes közléssel egyidejűleg ráutaló magatartással a hiperlinkek alkalmazásához is hozzájárult, szintén gyengébb lábakon áll a kerettechnika esetében. A legtöbb szerző véleménye szerint ha létezik is a honlap hozzáférhetővé tételével, mint ráutaló magatartással adott engedély csak a felszíni, esetleg belső linkekre vonatkozik, de nem jelent automatikus hozzájárulást a kerettechnika alkalmazására, véli az Artisjus jogásza

A jogász szerint azon érv, hogy a látogatók jobb információszolgáltatása érdekében cselekszik a link elhelyezője, szintén csak belső linkek használata esetén fogadható el, a kerettechnika az internethasználó számára csak nagyon ritkán jelent könnyebbséget, sokkal inkább szolgálja a kerettechnikát alkalmazó szolgáltató érdekeit.

A Versenyjogi Liga 2000. évi ajánlása segít azon kérdés eldöntésében, hogy, mely magatartások tekinthetők a kereskedelemben tisztességesnek. A belső linkeknél már említett általános tisztességességi követelmény mellett a kerettechnikáról szólva az ajánlás kimondja:

„ha... a keretek alkalmazására harmadik fél információjának megjelenítése céljából kerül sor, akkor az információ valódi eredetét világosan és félreérthetetlenül fel kell tüntetni. Az sem elegendő, ha csupán a harmadik fél URL címe jelenik meg az URL rovatban. Harmadik személy információjának használatát közvetlenül az ilyen információra mutató hivatkozásnak vagy közvetlenül a hivatkozással összefüggésben a keretnek jeleznie kell. Sem magának a hivatkozásnak, sem a keret felépítésének nem szabad mást sugallnia.”²⁶⁸

A fentiek alapján a jogász kijelenti, hogy a versenyjogi szabályozásra alapítva sokkal nagyobb az esély sikeres igényérvényesítésre a kerettechnika alkalmazása esetén, mint a belső linkeknél. De kihangsúlyozza, hogy a versenyjog szabályaira alapított igényérvényesítés kizárólag a valóban tisztességtelen magatartások elleni fellépéseket érintheti és kizárólag versenytársak között merülhet fel, nem jelentheti tehát a kerettechnika alkalmazásának teljes tiltását.

---

²⁶⁸ Versenyfelügyeleti Értesítő, 2001. évi 6. sz., 241.p

Szerzői jog

A versenyjogi kérdések lényegében azonosak a belső linkek kérdéseivel, míg a szerzői jogi megközelítés lényegesen eltérő, hiszen itt a mű egységének védelme, a névjog sérelme is felmerülhet.

Létezik olyan vélemény, amely szerint a honlapja szerkesztésekor kerettechnikát alkalmazó fél nem minősülhet közvetlenül jogsértőnek, hiszen a kép az internetező gépén „áll össze”. Ezen véleményt képviselők²⁶⁹, azt mondják, hogy a kerettechnikát alkalmazó szolgáltató szerverén soha nem valósul meg az idegen tartalom saját keretbe ágyazása, mivel a hivatkozott oldalak nála nem kerülnek többszörözésre, így keret használata esetén sem rajta keresztül érkeznek a külső honlap adatai az internetezők számítógépére, a böngészőprogram az, ami egyidejűleg két különböző szerverről tölti le az adatokat, így a kerettechnikát alkalmazó szolgáltató nem minősülhet közvetlenül jogsértőnek. Ezzel a megállapítással nem ért egyet az Artisjus jogásza, mivel a böngésző-program a keretet a szolgáltató honlapjának utasításai szerint, az internetező beavatkozása nélkül alkalmazza, tehát az esetleges jogsértést nem a végfelhasználó, hanem az a szolgáltató követi el, aki olyan honlapot tervez, amely a kerettechnika alkalmazására utasítja a böngészőt.

A mű megváltoztatása két esetben jelent szerzői jogilag releváns cselekményt magyar szerzői jogban:

- ha a személyhez fűződő jogokat érintve a mű egységét sérti ²⁷⁰ ilyenkor torzításról, megcsonkításról, vagy más, a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes megváltoztatásról, megcsorbításról van szó.

-illetve, ha a mű megváltoztatása eredményeképpen az eredeti műről származó más mű jön létre ²⁷¹. Ekkor átdolgozásról beszélünk.

A személyhez fűződő jogi sérelem (Sztj. 13.§) megállapítása „műtípusonként, felhasználási módoként” eltérően történik; „képzőművészeti alkotások eltorzítása, csonkítása lehet (...) a

---

²⁶⁹ Pl. O'ROURKE, Maureen A.: Legal Issues on the Internet – Hyperlinking and Framing, April 1998 [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.dlib.org/dlib/april98/04orourke.html> A letöltés ideje: 2006. március 26.

²⁷⁰ Sztj. 13.§

²⁷¹ Sztj. 29.§

formátum vagy a nagyság megváltoztatása”.²⁷² A honlap arculata – amely sok esetben képzőművészeti alkotásnak minősül – vagy a honlap tartalmaként megjelenő más ilyen alkotás tekintetében a kerettechnika eredményezhet torzítást. Elsősorban abban a két esetben kerülhet sor az Szjt. 13.§ alkalmazására, ha a hivatkozott oldal nem látható a maga teljességében, illetve ha a keret, mint a mű új „környezete” sérelmes a szerző hírnevére vagy becsületére, véli a jogász.

Dr. Tóth Péter Benjamin szerint az **átdolgozás** (Szjt. 29.§), mint engedélyköteles felhasználási cselekmény tipikusan nem valósul meg a kerettechnika alkalmazása során; erre ugyanis csak akkor kerülhetne sor, ha a megváltoztatás során új mű jönne létre, s ehhez arra volna szükség, hogy a hivatkozott oldal az új kerettel együtt egyéni, eredeti alkotásnak minősüljön. Ez elméletileg ugyan előfordulhat, de a gyakorlatban nagyon kevés e feltételnek megfelelő keretet alkalmazó honlap található, ha létezik egyáltalán ilyen.

Jogsértő tartalomhoz vezető linekek

Ha egy szerzői jogot sértő honlap-gazda valamilyen okból nem érhető el könnyen a jogaiban megsértett számára, ugyanakkor létezik olyan beazonosítható szolgáltató, amely link útján hivatkozik a jogsértő oldalra. Ekkor felmerülhet a jogsértő tartalomhoz vezető linkekért fennálló felelősség kérdése, ekkor a jogsértő tartalomra link útján hivatkozó szolgáltatót „jobb híján” perlik, arra hivatkozva, hogy a jogsértéshez hozzájárul, azt szélesebb körben teszi ismertté.

A kérdés ismét több jogterületet érint.

Szerzői jogi szempontjából további vizsgálódás nem szükséges. Ha a linket bizonyos feltételek fennforgása esetén nyilvánossághoz közvetítésnek tekintjük (ld. Nyilvánossághoz közvetítés 21. old), akkor fennáll a szerzői jogi felelősség; ha viszont nem, akkor bármilyen jogsértő tartalom helyezkedik is el a link „túloldalán”, szerzői jogi engedélykérésre, díjfizetésre nincs szükség.

A Ptk. szerződésen kívüli károkozásról rendelkező szakasz alapján, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni, és e felelőssége alól csak akkor mentesül, ha bizonyítani

---

²⁷² A szerzői jogi törvény magyarázata [szerk: GELLÉRT György] KJK-KERSZÖV [Budapest], [2000], 87-88.p.

tudja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.²⁷³ Az Artisjus jogásza szerint egyértelmű, hogy ha valaki tudja – vagy tudnia kellene –, hogy linkjével jogellenes tartalomra hivatkozik, és ezzel kárt okoz (pontosabban kárt fokoz), ezen kár megtérítésére köteles. Ha eredetileg nincs tudomása a hivatkozott jogsértő tartalom mivoltáról, de arra felhívják a figyelmét, akkor haladéktalanul köteles eltávolítani a

linket. Felhívja a figyelmet, hogy ezen következtetése emlékeztet a 2001. december 18-án elfogadott elektronikus kereskedelmi törvény (2001. évi CVIII. tv.,) szolgáltatói felelősséget korlátozó rendelkezéseire. Ez a törvény – Európai Unió irányelvvel lényegében azonosan – bizonyos információs társadalomhoz fűződő szolgáltatások tekintetében kizárja a szolgáltatói felelősséget harmadik személy által gondozott tartalmakért. Az így felsorolt mentesített tevékenységek között ugyan nem szerepel a link alkalmazása, de az irányelv kimondja, hogy következő felülvizsgálata alkalmával ezt a témát is górcső alá kell venni;²⁷⁴ másfelől pl. a tárhelyszolgáltatást mentesítő

rendelet nagyon hasonló a jogász szerint a Ptk. alapján helyesnek tartott megoldáshoz.

„Az olyan információs társadalommal összefüggő szolgáltatás esetén, amely abból áll, hogy a szolgáltató az igénybevevő által biztosított információt tárolja, a szolgáltató akkor nem felel az igénybevevő által biztosított információ tartalmával okozott kárért, ha a.) nincs tudomása bármely, az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti; b.) nincs tudomása olyan tényről vagy körülményről, amely valószínűsítene, hogy az információval kapcsolatos magatartás jogellenes vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti; c.) amint az a-b) pontokban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy a hozzáférést nem biztosítja.”²⁷⁵

Így szerinte megfontolandó egy olyan szabály elfogadása, amely az iménti jogértelmezést az elektronikus kereskedelmi törvény tárhelyszolgáltatás mentesítő rendelkezéséhez hasonlóan törvényi szintre emeli, kimondva, hogy a linket alkalmazó személy akkor nem felel a hivatkozott oldal által biztosított információ tartalmával okozott kárért, ha nincs (és ésszerűen eljáró szolgáltatótól nem is várható el, hogy legyen) tudomása az információ jogsértő jellegéről vagy ezt valószínűsítő körülményekről, és amint erről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik a link eltávolításáról vagy a hozzáférés megtiltásáról. A magyar jogalkotás ebből a szempontból erősen függ az európai uniós irányelv jövőjétől; nem ésszerű

---

²⁷³ Ptk. 339.§ (1)

²⁷⁴ 2000/31.EK sz. irányelv, 21.cikk (2)

²⁷⁵ 2001. évi CVIII. tv. 10.§

a regionális jogalkotást megelőzve elhamarkodottan alkotni szabályt a jogsértő tartalomra mutató linkek kérdésében.

Jó tanácsok

Amit a linkkel kapcsolatos jogi kérdések kikristályosodnak a következő 8 jó tanácsot ajánlom a linkelőknél az Artisjus jogásza Dr. Tóth Péter Benjamin alapján:

1. Ne hivatkozzunk link útján olyan tartalomra, amelyről tudjuk, hogy jogsértő. Amint tudomást szerzünk arról, hogy a hivatkozott tartalom jogsértő (pl. a jogosult értesítése alapján), a linket haladéktalanul szüntessük meg.
2. Ne alkalmazzunk engedély nélkül a link ugrópontjaként a szerzői jog által védett alkotást
3. Csak akkor alkalmazzunk beágyazott linkeket, ha a hivatkozott tartalmi elem (kép) szerzőjének hozzájárulását megszereztük, kereskedelmi honlapok esetén a honlap üzemeltetőjének engedélyével is érdemes rendelkezni, mivel mind a tisztességtelen piaci magatartás általános szabálya, mind a fogyasztó megtévesztése alapján versenyjogi igénynek lehet helye.
4. A kerettechnika alkalmazásánál is érdemes engedélyt kérni a hivatkozott oldal gazdájától. Bár e technika jogi megítélése nem annyira egyértelmű, mint a beágyazott linkeké, de itt is felmerülhetnek szerzői jogi és versenyjogi problémák.
5. Ne alkalmazzunk linkeket személyiségi jogot sértő kontextusban. Például az jogsértő lehet ha egy olyan mondatot helyezünk el a honlapunkon, hogy ez az ember ezt és ezt a bűncselekményt követel el majd az aláhúzott „ez” szócskát egy tisztességes ember oldalára linkeljük. Maga a megállapítás önmagában nem azonosítja a személyt, a link az, amelyik ezt a kontextust megjeleníti.
6. Ne alkalmazzunk belső linkeket kereskedelmi honlapok esetén, ha az a látogatókat megtévesztheti az információ eredetével kapcsolatban, vagy más ok miatt tisztességtelennek tekinthető. Ajánlható az a megoldás, hogy a konkrét belső hivatkozott oldalra vezető link mellett egy felszíni link is mutasson a kezdőoldalra.
7. A belső linkek alkalmazásához tipikusan nem szükséges engedélyt kérni. De ha olyan, „közvetlen belső linknek” nevezett hivatkozást alkalmazunk, amelynek „másik oldalán” hangfelvétel, film, illetve szoftver érhető el, az szerzői jogi értelemben engedélyköteles

nyilvánossághoz közvetítésnek minősülhet. (A jogi helyzet tisztázatlansága miatt más szerzői művet hivatkozó közvetlen belső link esetén is érdemes engedélyt szerezni.)

8. Ha meg akarjuk akadályozni, hogy honlapunkat más oldalak valamely típusú (nem felszíni) link útján hivatkozzák, alkalmazzunk valamilyen szoftveres védelmet a linkek ellen, és honlapunk jogi közleményében hívjuk fel a figyelmet a tiltásra. Azonban nincs a honlap gazdájának kizárólagos engedélyezési joga minden egyes, rá mutató link tekintetében.

Szoftverek

A szoftver a szerzői jogi védelem alatt álló alkotások között, kissé kilóg a sorból. Ezt mutatja az is, hogy kezdetben a szabadalmi jogot érvényesítették rá, azonban ez nem vált be, hiszen a szabadalmi eljárás igen költséges és hosszú eljárás elképzelhető, hogy mire végre szabadalmi oltalomban részesítenek egy szoftver, addigra megjelenik az újabb verziója vagy elavul. A szellemi, elméleti alkotást kell védeni, nem a műszaki megoldást, mondja ki 1972-ben egy bírói ítélet²⁷⁶, így a szoftver szerzőjogi védelem alá tartozik. Ezt 1983-ban jogszabályban is kimondják²⁷⁷. Majd az 1999-ben életbe lépet új szerzői jogi törvény külön fejezetben tér ki a szoftverekkel foglalkozó szabályokra : Szjt. VI. fejezet, 58-60. § (A számítógépi programalkotás (szoftver)

A Szjt. nem határozza meg konkrétan a szoftver fogalmát. Számítógépi program és a hozzá tartozó dokumentációt érti alatta és kimondja, hogy védi a forráskódban, tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített formáját ideértve a felhasználói programot és az operációs rendszert.

(az amerikai szerzői jog meghatározza: a számítógépi program utasítások sorozata, amely közvetve vagy közvetlenül számítógépen alkalmazva meghatározott eredmény létrehozását célozza USA Copyright , Act 101.§ a japán jog is hasonlóképpen határozza meg a szoftver fogalmát)

A Szoftver Irányelv ugyan fogalom meghatározást nem ad, de részletes leírást tartalmaz a szoftverről: a szoftver feladata, hogy kapcsolatba lépjen a számítógép részeivel és kapcsolatot teremtsen a használóval. E feladat teljesítése érdekében együttes működés (interakció) szükséges annak biztosítására, hogy a szoftver és a hardver más szoftverekkel és hardverekkel, valamint a felhasználókkal a célnak megfelelően működjenek együtt .

---

²⁷⁶ Fővárosi Bíróság 25.P27.228/1972.

²⁷⁷ 1969-es szerzői jogi törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet [9/1969(XII.29.) MM. sz. rendelet] módosító 15/1983. (VII. 12.) MM. Sz. rendelet 1. §-a

Mi áll védelem alatt?

A számítógépi programba beleértendők az előkészítő tervezési anyagok is. A védelem attól függetlenül fennáll, hogy a program milyen módon vagy formában valósul meg. A védelem feltétele az egyéni-eredetiség, tehát a programozó saját szellemi alkotása kell hogy legyen, más feltételtől nem függ a védelem, tehát nem lehet minőségi vagy esztétikai értékeléstől függővé tenni a védelmet. (Szoftver Irányelv 1.§ (3) bek.) Azonban az egyszerű feladatmegoldásra szánt rutinprogramok nem állhatnak védelem alatt, a programnyelvek alapját képező gondolatok, elvek, elgondolások, matematikai műveletek, így az algoritmusok²⁷⁸ sem állhatnak szerzői jogi védelem alatt.²⁷⁹ „...a szoftver csatlakozó felületének (ezek a hardverelemekkel, valamint más szoftverekkel történő összekötést biztosító ún. „interface”-ek) alapját képező ötletre, elvre, elgondolásra, eljárásra, működési módszerre vagy matematikai műveletre a szerzőjogi védelem nem terjed ki. „²⁸⁰

A szoftver csak akkor használható, ha végleges alakja gép által olvasható formában jelenik meg, ez azt jelenti, hogy a programozó művének kifejezési formájában eléggé kötve van. (de pl a mérnök is, műszaki rajz) Azonban az olvashatóság nem feltétele a szerzői jogi védelemnek, tehát ha a forráskódot tárgyi kóddá, (géppel olvasható formává) alakítják át, az nem jelenti, azt hogy a program nem védhető szerzői jogilag.

Szoftverek felhasználása

A szoftverek felhasználásával kapcsolatos rendelkezésekkel a Sztj. 59.§-ban találkozhatunk, ez nagy mértékben védi a jogos felhasználót. Az 59. § (1) bekezdése engedélyezi a szoftverhasználatnak, a többszörözést, átdolgozást, fordítást vagy a szoftver bármely más módosítását, beleértve a hiba kijavítását is és ezek eredményének többszörözését feltéve, ha a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi és a felhasználói szerződés ezt ki nem zárja.

---

²⁷⁸ Nem teljesen érthető számomra, hogy az algoritmus miért nem részesül jogi védelemben, hiszen az szerintem az előkészítő tervező anyaghoz tartozik.

²⁷⁹ Sztj. 1.§ (6) bek. és 58.§ (1) bek.

²⁸⁰ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004. 194. p.

A (2) bekezdés engedélyezi egy biztonsági másolat készítését, ha az a felhasználáshoz szükséges és kimondja, hogy a biztonsági másolat készítése még a szerződési feltételekből sem zárható ki. (A régi Szjt. értelmében a biztonsági másolat készítés jogsértő cselekedet volt.) A Szoftver Irányelv is előírja, hogy a biztonsági másolat készítését nem lehet kizárni.

„ A 59.§ (3) bekezdés értelmében a szoftver működésének megfigyelése, tanulmányozása a szerző engedélye nélkül is megengedett a jogosított felhasználó számára, ezt a felhasználási jegyzőkönyvben sem lehet kizárni. Nem jogsértő a szoftver kipróbálása a szoftver valamely elemének alapjául szolgáló elgondolás, vagy elv megismerése céljából végzett betöltés, képernyőn való megjelenítés, futtatás, továbbítás vagy tárolás, ha e cselekményeket a szoftver felhasználására jogosult személy végzi..... Kérdés, hogy a felhasználó, akit a szerződéses gyakorlatban sokszor licencevőnek neveznek, és aki jogosult a fenti cselekményekre, adott esetben kötelezhető-e a licencszerződésben az így megismert ideák, elvek üzleti titokként kezelésére. Erre a kérdésre a bírói gyakorlatnak kell választ adnia...

A 'felhasználásra jogosult' kifejezés továbbá azt is jelenti, ez a rendelkezés nem teszi lehetővé, hogy valaki a licencszerződésben rögzített kereteket túllépje. Így nem használhatja a programot a szerződésben meg nem jelölt számítógépen, azon az alapon, hogy megfigyelés, tanulmányozás céljából végzi a futtatást. „²⁸¹

Szoftver- licencszerződések

Nem minden szoftverhasználó van teljesen tisztában azzal, hogy egy program megvásárlásakor azon tulajdonjogot nem szerez, csak korlátozott felhasználói jogokra tesz szert. A szoftverek használatára vonatkozó általános szabályokat a szerzői jogi törvény tartalmazza, azonban a konkrét felhasználói jogviszonyt szinte minden esetben egyedi licencszerződések szabályozzák, amely szerződésekben pontosan szabályozzák a felhasználás módját, körülményeit, a felhasználót megillető jogokat, illetve a rá vonatkozó megkötéseket.

A licencszerződések a legtöbb esetben blanketta-szerződések (azaz olyan szerződések, amelynek tartalmát a szoftver felhasználója nem módosíthatja, úgy kell elfogadnia, ahogyan azt megírták), mivel a tömegesen gyártott szoftverek számára ez felel meg leginkább. A szerződés megkötése azzal jön létre, hogy a felhasználó elfogadja a szerződés feltételeit; ez a

---

²⁸¹A szerzői jogi törvény magyarázata [szerk: GELLÉRT György] KJK-KERSZÖV [Budapest], [2000] 287-288 p

legtöbb esetben ráutaló magatartással történik, mivel a szoftver bármilyen szintű felhasználása a szerződés elfogadását jelenti.

Attól függően, hogy ezekben a licencszerződésekben milyen arányban védik a szerző jogait illetve milyen mértékben adnak a felhasználóknak jogosítványokat, a licencszerződések több csoportját, típusát különíthetjük el. Az általánosan ismert freeware - shareware - üzleti szoftver hármas felosztásnál jóval több kategória figyelhető meg, amennyiben a megkülönböztetésnél nem csak program ingyenességét, vagy a másolatkészítés esetleges szabadságát, hanem más egyéb szempontokat is figyelembe veszünk.

Az ismertebb szoftverlicenc-típusok neveit talán ismerik a felhasználók, azonban azzal nem mindig vannak tisztában, hogy az elnevezés milyen jogosítványokat illetve kötelezettségeket takar. Gross Balázs szerint ²⁸² „*A jogtalan szoftverhasználat gyakran ebből a hozzánemértésből ered, mivel a felhasználó nem ismeri vagy rosszul értelmezi a felhasználás feltételeit.*” Ezért is fontosnak tartom ismertetni dolgozatomban a szoftver- licenc szerződések típusait.”

A szoftver-licenc szerződések típusai

Egy kicsit nehéz helyzetben vagyok a szoftverek tipizálásánál ugyanis ahogy Dudás Ágnes is kifejti, „Jellegzetessége a szoftverkategóriákkal foglalkozó irodalomnak, hogy egyes nézetek szélsőségesen eltérnek egymástól, illetve a felismerhetetlenségig összerosódnak. Ez utóbbi eset egyik példája Thomas Hoeren írása,²⁸³ ahol a freeware és a shareware szoftvereket is mint a public domain alá tartozó programokat definiálja.” nincs egységes nézet, több ellentétes és hasonló tipizálással találkozhatunk. Nem vagyok illetékes eldönteni, hogy melyik tipizálás a jó és természetesen az is elképzelhető hogy több jó megoldás létezik. Az általam

---

²⁸² GROSS Balázs: A szoftver-licencszerződések típusai [Elektronikus dokumentum] Jogi Fórum: 2001. május 5. A hozzáférés módja: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/19.1.0> A letöltés ideje: 2006. március 22

²⁸³ HOEREN, Thomas: Der Public-Domain-Vertrag Rechtsnatur und Einzelfragen in: CR 1989, 887

készített tipizálás Dudás Ágnes²⁸⁴ Apáthy István-díjas publikációját, Gross Balázs irását²⁸⁵ és a „free-pc” gyűjteményét²⁸⁶ használtam fel.

Gross Balázs két nagy csoportot:

- a tulajdonosi (proprietary) szoftvereket és a
- szabad (free) szoftvereket

különbözteti meg, amelyeken belül további kategóriákat állít fel; a szoftver felhasználásának célja vagy a felhasználó személye szerint más-más licencfeltételek meghatározásával

- a két fő kategória között egy köztes csoport, a "félszabad (semi-free) szoftverek" csoportjáról beszél

Dudás Ágnes is 2 fő csoportról beszél, azonban ő máshol nem használt sajátos elnevezéssel illeti a 2 csoportot:

- o érdek szoftverek
- o önzetlen szoftverek

Ez az elnevezés talán jobban tükrözi a 2 csoport elhatárolás alapjául szolgáló okokat.

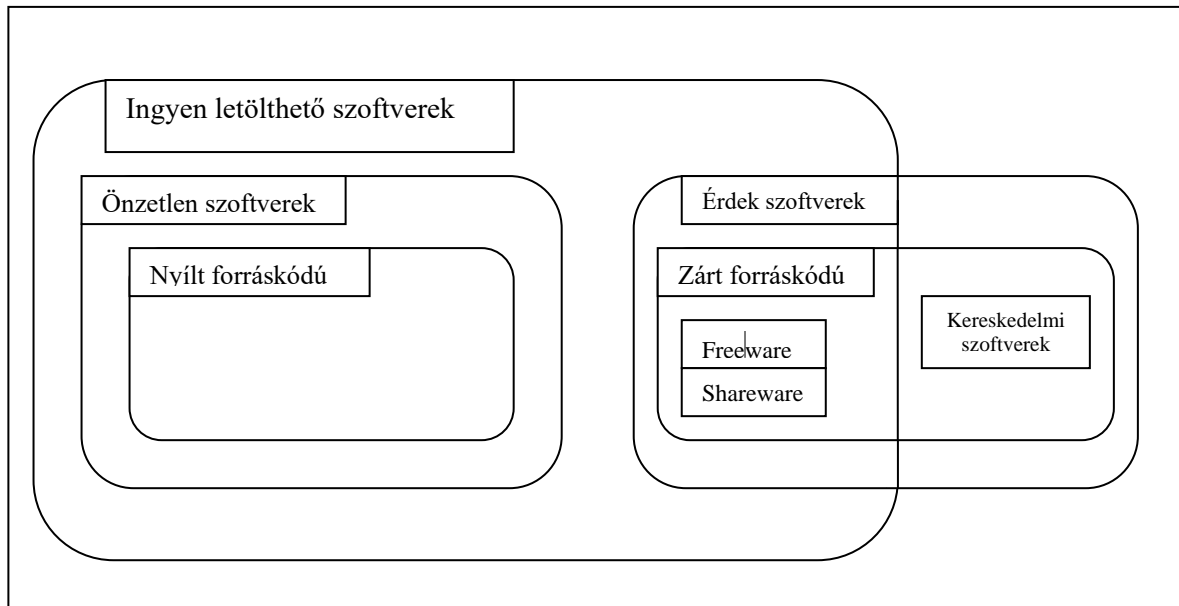
---

²⁸⁴ DUDÁS Ágnes: A szoftver szerzői jogi védelme [Elektronikus dokumentum] In. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 110 évfolyam 2. szám (2005. április) A hozzáférés módja:

<http://www.hpo.hu/kiadv/ipsz/200504/01-dudas-agnes.html#1> A letöltés ideje:2006. március 20.

²⁸⁵ GROSS Balázs: [A szoftver-licencszerződések típusai](#) [Elektronikus dokumentum] Jogi Fórum: 2001. május 5. A hozzáférés módja: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/19.1.0> A letöltés ideje:2006. március 18.

²⁸⁶ A programok felhasználhatósága szerinti licenc-típusok [Elektronikus dokumentum] . A hozzáférés módja: <http://www.free-pc.hu/licencek.html> A letöltés ideje:2006. március 20.

Az "önzetlen szoftverek"

Dudás Ágnes azokat a szoftvereket sorolja az önzetlen szoftverek kategóriájába, melyek alkotóit nem elsősorban a vagyoni gyarapodás motiválja.

"public domain" szoftverek

Azok a szoftverek, melyeket alkotójuk ezen licenc alá helyez, a köz javát szolgálják. Az eredeti szerző minden jogáról lemond. Ellentétben a copyleft szoftverekkel, nem minden esetben teszik kötelezővé a forráskód megismerhetővé tételét.

A public domin szoftverek speciális esete a **careware** ilyenkor az alkotóik egy speciális - ám ellenőrizhetetlen - kikötést illesztettek a licencbe, például, hogy ültessünk egy fát.: *"If you find WinPSX usefull and enjoyable please plant a tree"*.

Gross Balázs azt mondja a public domain „közösség fennhatósága” alá helyezett szoftverekről, hogy nem állnak szerzői jogi szabályozás (copyright) alatt, szerzőjük ugyanis lemondott erről. Ennek értelmében az ezen kategóriába sorolt szoftverek esetében a szerző utólag nem változtathat a felhasználási feltételeken; más kategóriába átsorolásra nincs lehetősége.

A tulajdonosi szoftverek

Amennyiben a szoftver használatára, terjesztésére, vagy kódjának megismerésére bármilyen korlát áll fenn, akkor a tulajdonosi szoftverek csoportjába tartozik. Megfigyelhető, hogy nem az ingyenesség a megkülönböztetés alapja, tehát a tulajdonosi szoftverek között is létezik olyan, amely ingyen beszerezhető. Mégis, ebben a csoportban a legnagyobb részt a kereskedelmi (commercial) programok teszik ki.

Kereskedelmi programok

Azok a programok, amelyeket szerzőjük abból a célból hozott létre, hogy kereskedelmi forgalomba hozza őket; ezért ezek legfontosabb jellemzője, hogy beszerzésük kizárólag ellenérték fejében lehetséges. A szerző szinte minden esetben hivatásos programozó, vagy program-fejlesztő cég, a szoftver pedig egy szoftverterjesztéssel foglalkozó cégen keresztül (ritkább esetben közvetlenül a fejlesztő cégtől) jut el a felhasználóig. A kereskedelmi szoftver felhasználására általában nem állnak fenn korlátok, néhány esetben azonban előfordul, hogy a felhasználói jogviszonyt a szerződés időben korlátozza. A kereskedelmi program bármilyen terjesztése tiltva van - ennek érdekében a másolatkészítésre is szigorú szabályok vonatkoznak, általában csak a programról való biztonsági másolat készítését engedélyezik (Az Európai Unió 91/250/ECC irányelve szerint a biztonsági mentés készítését az egyéni licencszerződésben sem lehet megtiltani). A program szerzője nem biztosítja a forráskód megismerhetőségét - hiszen ennek alapján könnyen hasonló képességű szoftvereket fejleszthetne bárki - sőt a legtöbb esetben a licencszerződés a program működésének megismerésére vonatkozó minden törekvést (visszafordítás, kódvisszafejtés, belső felépítés elemzése) kifejezetten megtiltja. A program felhasználó általi módosítása szintén nem megengedett. Az ilyen licencszerződésű programokra jellemző, hogy a felhasználó jogai pontosan be vannak határolva és a licenc szinte kizárólag a szerző érdekeit védi. A kereskedelmi programokra szinte minden esetben garanciát vállal a terjesztő (habár ez legtöbbször nem terjed ki a szoftver működésére, a garanciavállalás csak az adathordozók használhatóságára vonatkozik). A programhoz minden esetben dokumentáció is tartozik, amely azonban nem mindig papíralapú, a dokumentáció gyakran kizárólag elektronikus formában található meg, amelyet a felhasználó igény szerint kinyomtathat (ez természetesen a szoftver előállítási költségét csökkenti).

A kereskedelmi szoftverek terjesztői gyakran nyújtanak a kínált programjaikhoz extra támogatást - azaz vállalják, hogy a felhasználóknak szaktanácsadást nyújtanak, ingyenes termékismertetőket küldenek, vagy a szoftver következő verziójára való átlépést alacsonyabb áron biztosítják. Ezt a különleges támogatást gyakran csak azoknak a felhasználóknak nyújtják, akik regisztrálták a programot. Az ingyenes regisztráció során a felhasználó sajátmagáról illetve számítógépéről szolgáltat adatokat, amelyek elméletileg a jobb tanácsadást, személyre szabott problémamegoldást segítik elő. A regisztráció során megszerzett adatokkal azonban sajnos gyakran visszaélnék - piackutató tevékenységhez, vagy éppen a számítógépen levő további szoftverek legálisságának megállapítására használják fel őket, ami a regisztráció népszerűségét a legális felhasználók körében is csökkenti.

Freeware programok

Azok a programok, amelyeket szerzőjük freeware-ré nyilvánított, minden esetben ingyenesek. Ezek a programok szabadon terjeszthetők, és a felhasználásukra sincsen korlátozás. A szabad szoftverekkel ellentétben azonban a freeware programok forráskódja nem ismerhető meg, és így a program nem is módosítható. (A freeware programok írói azonban általában nem tiltják olyan agresszívan a visszafejtést, visszafordítást, mint a kereskedelmi programok írói.) Leggyakrabban a számítógépes munkához kapcsolódó segédprogramok kerülnek ilyen licenctípus alatti megjelenésre. A freeware kategória azonban nem azonos a már említett public domain-nel, hiszen itt a program írója fenntart magának bizonyos szerzői jogokat - a személyéhez fűződő jogokat -; mindössze a terjesztés és a használat vonatkozásában nyújt szélesebb lehetőségeket a felhasználónak. Az ilyen szoftvert alkotója átsorolhatja más kategóriákba; gyakori példa, hogy egy sikeres freeware program újabb verziói shareware, majd később kereskedelmi szoftverként jelennek meg. A freeware programokhoz gyakran nem is mellékelik a konkrét licencszerződést, csak arra utalnak, hogy a programot freeware kategóriába sorolták. Ebben az esetben a freeware licenc általánosan elfogadott feltételei az irányadóak.

Shareware programok

A shareware licenc alatt megjelentetett programok első pillantásra nagyon hasonló feltételekkel rendelkeznek, mint a freeware programok. Ezek is ingyenesen beszerezhetők, és szabadon terjeszthetők. A döntő különbség azonban az, hogy a shareware programok nem

használhatók díjfizetés nélkül korlátlanul és teljes körűen. A díjfizetést, ami a program használatának megkezdése után történik, a program használatának korlátozásával érik el. Erre a legegyszerűbb módszer, hogy az ingyenes használatot a licencszerződés csak bizonyos időre engedi (időkorlát), ennek leteltével vagy ki kell fizetni a program árát, vagy fel kell hagyni a használatával. Az időkorlát általában a program telepítésétől indul, és fix ideig (leggyakrabban 30 napig) tart, de konkrét naptári időponthoz is köthetik. Ezzel a shareware programok esetében fennáll az a lehetőség, hogy a felhasználó a vételár kifizetése előtt kipróbálja az adott szoftvert, majd a kipróbálási idő lejártával döntsön csak arról, hogy megvásárolja-e. Az időkorlát mellett más technikai korlátozó eszközökkel is próbálják a felhasználót regisztrálásra készíteni (függetlenül attól, hogy a kipróbálási időn belül, vagy - jogtalanul - annak lejárta után használja). Ilyenek lehetnek a program késleltetett indítása, az ún. "bosszantó képernyők" (nag screen), amelyek egy bizonyos ideig a futó program előtt, annak használatát akadályozva hirdetik a regisztráció előnyeit, vagy a program egyes funkcióinak letiltása, amelyek csak a regisztrált verzióban válnak elérhetővé, de az időkorlát betartására is gyakran kényszerítik a felhasználót a programba épített időmérővel, amely fizikailag is megakadályozza a jogtalan használatot. Ez bizonyos esetekben azt jelenti, hogy a program shareware verziója a teljes verziós program csak egy töredékét tartalmazza.

A shareware és regisztrált változat közötti különbségek szerint háromféle csoportba sorolhatjuk a shareware programokat:

1. A regisztrálás a programban semmiféle változást nem okoz - ahol csak jogi korlátozás állt fenn, technikai korlátozás nem volt a programba építve, azaz a shareware változat a program minden funkcióját korlátozásmentesen tartalmazta.

2. A regisztrálás megszünteti a programba épített korlátozásokat (időkorlát, az egyes funkciók "letiltása", stb)

3. A regisztrálás megtörténtével a felhasználó egy teljesen új programot kap a forgalmazótól (amelyben korlátozások nem szerepelnek) - ez utóbbi esetben a programnak egyidejűleg létezik kereskedelmi és shareware változata is. A shareware programok korábban nem kifejezetten üzleti céllal íródtak, gyakran a díjfizetési kötelezettség nem volt pontosan definiálva, és a regisztrációs díj gyakran csak jelképes összeg volt. Mára azonban a shareware egyértelműen egy üzleti terjesztési koncepció részévé vált, és komoly cégek alkalmazzák ezt a licencelési módot, főleg új termékeiknél.

Az előzőekben bemutatott három legfontosabb típuson kívül a tulajdonosi szoftverek között több további kategória is található.

Trial

A trial (kipróbálásra kiadott) szoftver nagyon hasonló az időkorlátos shareware programokhoz, ugyanúgy ingyen használható egy bizonyos ideig, ami után a további használat feltétele a regisztrációs díj kifizetése. Ezek a programok azonban nem szabadon terjeszthetők, általában a felhasználó más szoftver, vagy hardvertermék megvásárlásával jut hozzájuk.

Limited edition (korlátozott kiadású) szoftver,

Ehhez nagyon hasonló a limited edition (korlátozott kiadású) szoftver, a különbség mindössze az, hogy itt az időkorlát helyett a program működését korlátozták a készítők. Az ilyen feltételekkel megjelenő program teljesértékű, korlátozások nélküli, kereskedelmi szoftverlicenc alatt kiadott párját gyakran "prémium-" vagy "deluxe edition"-nek nevezik, a limited editiontól való különbözőségét érzékeltetendő. Ez a típus sem szabadon terjeszthető, a felhasználó hasonló módon jut hozzájuk, mint a trial programokhoz.

ad-powered (reklámmal támogatott) szoftver

Érdekes átmenet a kereskedelmi és a freeware program között az ún. ad-powered (reklámmal támogatott) szoftver, amely a felhasználás feltételeiben megegyezik a freeware programokkal, készítőjük mégis üzleti céllal hozta létre őket. A bevételt nem a szoftverért fizetett ellenérték biztosítja, hanem a szoftver kezelőfelületén elhelyezett reklámfelület (amelyet a felhasználó a program használata során folyamatosan lát, de az a program használatában nem zavarja), amelyen a program készítőjével megállapodó cégek reklámai jelennek meg, az internetes reklámozásban jól bevált animált reklámcsík formájában. Az ilyen programok szinte minden esetben az internet használatával kapcsolatos segédprogramok, mivel a program készítője csak online kapcsolat segítségével tudja frissíteni a program reklámfelületét.

postcard-ware (email-ware)

Szintén átmeneti kategóriának fogható fel, ezúttal a freeware és shareware között az ún. postcard-ware (email-ware), amelyben a shareware programoknál megszokott korlátozás jelképes, mindössze annyit "követel meg" a program szerzője a felhasználótól, hogy ha tetszik neki a program, és hasznosnak találja, küldjön egy levelezőlapot vagy elektronikus levelet a szerző dokumentációban megtalálható címére. Ezek a programok gyakorlatilag freeware-nek tekinthetők, hiszen a "képeslapküldési kötelezettség" a felhasználó véleményétől függ. Az

egyetlen különbség a freeware-hoz képest, hogy a szerző nyomon tudja követni az általa írt program elterjedtségét, így felhasználói igényeket tud felmérni, aminek nagy jelentősége van akkor, ha a program későbbi változatát már más licenckategóriában tervezi kiadni.

abandon-ware²⁸⁷

A "abandonware" fogalom az angol "abandon" (lemond) és "software" (szoftver) fogalmak összevonásából alakult ki. Az abandon-ware konkrétan nem szoftverlicenc-típus, hanem a licenc-feltételek megváltozására utal, az ebbe a kategóriába tartozó szoftvereket készítőjük ugyanis átsorolta a kereskedelmi szoftver típusából valamely más kategóriába, leggyakrabban freeware-ré, szabad szoftverré vagy a public domain kategóriába. Erre az átsorolásra általában a megjelenés után öt évvel kerül sor, és tipikusan azokon a területeken jellemző, ahol nagyon gyorsan jelennek meg új fejlesztések (pl.: játékprogramok, de régebbi "klasszikus" felhasználói programok is). Mivel a szerzőnek a termékből a gyors elavulás miatt ez után az idő után már csak egészen minimális bevétele származik, megfontolandó a program szabaddá tétele, hiszen a felhasználók így teljes értékű ingyenes termékhez jutnak, ami más termékek jogtalan használatára való hajlandóságukat csökkentheti, és a forráskód elérhetővé tételével a kezdő programozók jutnak hatalmas tudásanyaghoz. Sajnos jelenleg még csak kevés cég alkalmazza az abandon-ware intézményét, de egyre több cég foglalkozik ezzel az új elgondolással.

Szinger András szerint: az abandonware „esetében az eredeti jogosult nem ismert vagy nem elérhető, és a szoftver kereskedelmi forgalomban már nem szerezhető be. Az ilyen 'elhagyott' szoftver egyesek szabadon felhasználhatónak tekintik, noha ennek jogi alapja nincs: ilyen tényállásnak megfelelő szabad felhasználási esetkörrel ugyanis a jog nem ismer, így szerzői jogait a védelmi időn belül bármikor gyakorolhatja az esetleg felbukkanó szerző.”²⁸⁸

A szabad (free) szoftverek

Az első említendő dolog a szabad szoftverek bemutatásánál az, hogy a "szabad" jelző nem azonos a freeware kifejezésben szereplő "free" szóval; amely az utóbbi esetben "ingyenes"-ként fordítható. A Free Software Foundation (FSF) - a szabad szoftverlicencelési módot

---

²⁸⁷ További információ ezen típusról: <http://www.abandonwareing.com/>

²⁸⁸ SZINGER András, TÓTH Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004.202 p.

kidolgozó és népszerűsítő szervezet - szerint a szabad szoftver felhasználójának a következő szabadságokkal kell rendelkeznie:

- 1.A program futtatásának szabadsága (bármely célra, korlátozás nélkül)
- 2.A program működésének megismerésére és ez alapján a program igény szerinti módosítására vonatkozó szabadság
- 3.A program korlátlan terjesztésének szabadsága
- 4.A program fejlesztésének és a fejlesztések nyilvános elérhetővé tételének a szabadsága. Ez a következőket jelenti: A program ingyenesen beszerezhető. Ez tipikusan az Internetről vagy BBS szerverekről való letöltés lehetőségét jelenti, de bármilyen más terjesztési mód is szóba jöhet, például újságok CD-mellékeltén, vagy akár ismerőstől, az ő példányáról való másolat készítésével. Ez a feltétel nem zárja ki azt, hogy a programot ellenérték fejében is terjesszék, azonban nyilvánvaló, hogy az ellenérték fejében a felhasználó egyéb szolgáltatásokat fog elvárni - hiszen ezek nélkül a programot ingyen is beszerezheti. Ilyen egyéb szolgáltatás lehet például a szabad szoftverek összegyűjtése és válogatása és ezek együttes terjesztése, részletes dokumentáció összeállítása vagy különleges garancia nyújtása. A program terjesztőjének a terjesztés megkezdéséhez nincs szüksége a program készítőjének engedélyére (a szabad terjesztés és módosítás lehetősége miatt az ilyen programoknak több szerzője lehet, így célszerűbb inkább fejlesztők közösségéről (community) beszélni), továbbá a terjesztésből szerzett nyereségből nem kötelező a készítőnek juttatni. Ettől függetlenül a terjesztő szinte minden esetben támogatja a fejlesztői közösséget, hiszen a további eredményes terjesztéshez azok újabb termékeire van utalva. A terjesztéssel szemben mindössze két megkötés áll fenn: - ha a forgalmazó csak a bináris kódot (a futtatható programot) terjeszti - akár ingyen, akár ellenérték fejében - akkor a forráskódot a felhasználó kérésére minden esetben, ingyenesen annak rendelkezésére kell bocsátani. Ezen szabályozás nélkül a program (forráskód) megismerhetőségének feltételét könnyen ki lehetne kerülni. - a programmal együtt kell annak dokumentációját is terjeszteni

A fenti terjesztési módnak köszönhetően a szabad szoftverek piaci részesedése jelentősen megnőtt, bebizonyosodott, hogy a "szabad szoftver" licenelési koncepció a piacon is életképes, ezt mutatják például a különböző Linux-disztribúciók kiadásával foglalkozó cégek komoly sikerei, vagy hogy a szoftverpiac jelentős részét "uraló" Microsoft komoly, veszélyes konkurenciának tartja az ilyen termékeket.

A program szabadon használható. Nem állnak fenn tehát megkötések a használó alanyára, a használat időtartamára, a felhasználó szervezeti formájára, vagy egyéb körülményre. A program szabadon terjeszthető. Ez szoros összefüggésben áll az ingyenes beszerezhetőséggel. A program forráskódja megismerhető, és ezáltal a program módosítható, valamint ennek alapján új program (származék) hozható létre. A származék felhasználásának feltételeit a származék készítője határozza meg, és akár más felhasználási kategóriába is sorolhatja, pl. az üzleti szoftverek csoportjába. Ezt a problémát küszöböli ki a "copyleft" eljárás, amely a szabad szoftverek között újabb kategóriákat teremt.

A "copyleft" eljárás

A szabad szoftverek felhasználási feltételeit tehát úgy alakították ki, hogy az ilyen programokat bárki szabadon használhassa és módosíthassa. Abban az esetben, ha a módosító úgy dönt, a program kikerülhet a szabad szoftverek köréből; adott esetben az eredeti készítőjének akarata ellenére. Ezen probléma elkerülésére dolgozták ki a "copyleft" eljárást. Az elnevezés egyértelműen a "copyright", azaz a szerzői jogi védelem fogalmára utal, azonban itt a szerzői jogi védelem nem a szerző, hanem a felhasználók jogait védi, azáltal, hogy a szabad szoftver alapján készített szoftver szerzőjét kötelezik arra, hogy a származékot is szabad szoftverként adja ki. A korlátozás a szerzői jogvédelem szokásos eszközeivel valósul meg, azaz a licencszerződésben jelenik meg. A "copyleft-tel védett" programok esetén tehát a származék minden esetben "megörökli" a szabad szoftver státuszt.

A copyleft megvalósítására dolgozott ki a GNU project egy fix felhasználási feltételcsomagot a GPL-t (General Public Licence). Ez egy általános licencszerződés, amelyet egy programkészítő felhasználhat az általa írt program felhasználási feltételeinek megállapításakor, azaz a programot a GNU General Public Licence feltételei alatt teszi elérhetővé. A GNU GPL nem tartalmaz korlátozásokat a szoftver használatára, csak a terjesztésre és a módosításra - gondoskodik egyrészt arról, hogy a programot csak eredeti formájában és forráskóddal együtt lehessen terjeszteni, másrészt arról, hogy a módosított programot vagy annak alapján készített új programot (származékot) ne lehessen más kategóriába sorolni. Természetesen ezen a konkrét licencszerződésen kívül más szerződési feltételekkel is el lehet érni azt, hogy a program és minden származéka szabad szoftver legyen.

A "félszabad" (semi-free) programok

A tulajdonosi és a szabad szoftverek kategóriája között található egy vegyes licenctípus, amely a felhasználó személyétől, illetve a szoftver felhasználásának céljától teszi függővé annak státuszát. Általában a magáncélra és üzleti célra való felhasználást különböztetik meg, azzal a kitételrel, hogy az oktatásban való felhasználást szinte mindig a magáncélú felhasználással egyező; kedvezőbb kategóriába sorolják. Más esetekben konkrétan a magánszemélyek, és az üzleti vállalkozások között tesznek különbséget; azonban ezekben az esetekben az egyéni vállalkozók, vagy más olyan felhasználók, akiknél a magáncélú és az üzleti felhasználás nem választható el élesen (tipikusan az "otthoni irodában" dolgozók), általában a magánszemélyekkel azonos besorolásba kerülnek. Ezen licencszerződések értelmében a megjelölt célokra, illetve a megjelölt személyek számára ingyenesen lehet használni a programot, kizárólag az üzleti felhasználás vonja maga után a vételár megfizetésének kötelezettségét. Így ezek a programok az üzleti felhasználók számára kereskedelmi programokként, a magánfelhasználók számára freeware vagy szabad szoftverekként jelennek meg (attól függően, hogy a forráskód megismerhető és módosítható-e).

Utószó

Dolgozatomban megpróbáltam megmutatni, hogy az Internet is szerzői jogilag szabályozott terület. Azt viszont nem merem kijelenteni, hogy az egész területen csak jól alkalmazható jogszabályokkal találkoztam, melyek minden esetben ésszerűek és logikusan kikövetkeztethetőek. De remélhetően majd az „Internet jog” is egyértelművé, könnyen alkalmazhatóvá válik. A szerzői jog Internetes szabályozása nem csak hazánkban nincs még teljesen letisztulva, tehát nem kell szégyenkezniük. Azonban a gyengeségei ellenére sem szabad figyelmen kívül hagyni, foglalkozni kell vele, remélem dolgozatom segített ebben.

Köszönöm mindenkinek, aki közvetve vagy közvetlenül segített a dolgozatom megírásában, nem szeretném őket név szerintem felsorolni, mert az azzal járhat, hogy esetlegesen kifelejttek valakit a listából, amit mindenféleképpen szeretnék elkerülni.

Felhasznált irodalom

1. **1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről**
2. **1969-es szerzői jogi törvényhez kapcsolódó végrehajtási rendelet** [9/1969(XII.29.)
3. **1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről** (329/B. §.)
4. **1998. évre irányadó Artisjus-díjközlemény** In Magyar Közlöny 1997/117.
5. **1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról**
6. **Artisjust: Kérdések-válaszok** [Elektronikus dokumentum, fórum] A hozzáférés módja: <http://forum.sg.hu/listazas.php3?azonosito=artisjustis&id=1110797986&order=timeline>
A letöltés ideje: 2006. november 20.
7. **BAYER Judit: Az Internet tartalomszabályozása: önszabályozás vs. állami szabályozás**
In. Médiakönyv 2002
8. **BERNERS-LEE, Tim: Commentary on Web Architecture – Links and Law** [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.w3.org/DesignIssues/LinkLaw.html>
Letöltés ideje: 2006. február 1.
9. **BERNERS-LEE, Tim: Commentary on Web Architecture – Links and Law** [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.w3.org/DesignIssues/LinkLaw.html> A letöltés ideje: 2006. február 1.
10. **BIHARI Tibor: Elektronikus publikáció és a szerzői jogok** [szakdolgozat] Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola, 2002. A hozzáférés módja: <http://mek.oszk.hu/01300/01395> A letöltés ideje: 2006. március 17.
11. **BOLIN, Brad: Linking and Liability** [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.bitlaw.com/internet/linking.html> A letöltés ideje:2006. március 7.
12. **DUDÁS Ágnes: A szoftver szerzői jogi védelme** [Elektronikus dokumentum] In. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 110 évfolyam 2. szám (2005. április) A hozzáférés módja: <http://www.hpo.hu/kiadv/ipsz/200504/01-dudas-agnes.html#1> A letöltés ideje:2006. március 20.
13. **eFestival díjat nyert az Eduweb Multimédia által készített első hazai interaktív képregény** [Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja: <http://www.eduweb.hu/magunkrol/aktualitasok/> Letöltés ideje: 2006. november 25.
14. **Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény**

15. **ét** :Szerzői jogi dilemmák az Interneten II.: Az Artisjus és az mp3-ak In: e-Times Hungary
2003 április-május
16. Gazdasági hírek [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja:
http://www.veszprem.hu/Hirekkozlemenyek/Hirhatterarchivum/Gazdasagihirek20060506_ho/tabid/717/Default.aspx A letöltés dátuma: 2006. április. 20.
17. **GROSS** Balázs: A szoftver-licencszerződések típusai [Elektronikus dokumentum] Jogi Fórum: 2001. május 5. A hozzáférés módja: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/19.1.0>
A letöltés ideje:2006. március 22
18. **GY.I.K.** [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja:
<http://www.proart.hu/?menu=gyik#4> A letöltés ideje: 2006 április 2.
19. **HILLIS**, Bradley J.: Thinking About Linking hozzáférhető: [Elektronikus dokumentum]
A hozzáférés módja: <http://www.llrx.com/features/weblink1.htm> A letöltés ideje:2006. március 27.
20. **HOEREN**, Thomas: Der Public-Domain-Vertrag Rechtsnatur und Einzelfragen in: CR
1989, 887
21. **Hvg.hu**: Becslés Sok milliárdot veszít a magyar filmipar a kalózkodáson [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://hvg.hu/gazdasag/20050812piracy.aspx>
A letöltés ideje: 2005 augusztus 22.
22. **KISS** Zoltán: Az internettel összefüggő életviszonyok jogi szabályozása Magyarországon [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: http://www.neumann-haz.hu/tei/tanulmanyok_digitkvt/kiss/internetjog_hu.html A letöltés ideje: 2005. június 17
23. **LANTAI** Endre: Magyar polgári jog Szellemi alkotások joga Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2001
24. **Letöltés és file-csere: mi legális, mi nem?** : A ProArt – Szövetség a Szerzői Jogokért közleménye [Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja:
<http://www.zeneforum.hu/index.asp?cat=main&mid=6&newsid=15414> A letöltés ideje: 2005 március 17.
25. **LONTAI** Endre: Magyar polgári jog. Szellemi alkotások joga. Budapest, Eötvös Kiadó, 1998.
26. **MILASSIN** László: Az információs társadalom és az EU szerzői joga [Doktori értekezés 2005.]

27. **MURAKÖZI** Gergely: Az Internet technikai megvalósítása a szerzői jog tükrében [Elektronikus dokumentum, szakdolgozat] A hozzáférés módja: <http://kincsestar.radio.hu/mediajog/internetjog.htm> A letöltés ideje:2006. március 10.
28. **MURAKÖZI** Gergely: Tiszta Amerika, avagy a magyar Net ön- és köz- és magán-szabályozása [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/23> Letöltés ideje : 2006 április 03.
29. **Nívódíj a "Másik oldal" című képregénynek** [Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja: <http://www.eduweb.hu/magunkrol/aktualitasok/> A letöltés ideje: 2006. nov. 30.
30. **Nemzetközi Versenyjogi Liga 2000. évi ajánlásaiból** (kivonat) In: Versenyfelügyeleti Értesítő
31. **O'ROURKE**, Maureen A.: Legal Issues on the Internet – Hyperlinking and Framing, April 1998 [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.dlib.org/dlib/april98/04orourke.html> A letöltés ideje:2006. március 26.
32. **PALÁGYI** Róbert: A magyar szerzői jog zsebkönyve, KJK. Budapest, 1959.
33. **PÓSVÁRI** Sándor: Szerzői jog és Internet 3D-ben [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://euroastra.org/pacal/> A letöltés ideje: 2006. február 20.
34. **A programok felhasználhatósága szerinti licenc-típusok** [Elektronikus dokumentum] . A hozzáférés módja: <http://www.free-pc.hu/licencek.html> A letöltés ideje:2006. március 20.
35. **Rfc1855** [ford. Négyesi Károly] [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.sulinet.hu/tart/cikk/Rd/0/24072/1> A letöltés ideje: 2006. március 24.
36. **SABLEMAN**, Mark : Link Law: The Emerging Law of Internet Hyperlinks, 4 Comm. L. & Policy 557 (1999)
37. **SHMIDT** Kubiszyn, Margaret: Emerging Legal Guidance on 'Deep Linking' [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.gigalaw.com/articles/2000-all/kubiszyn-2000-05b-all.html> A letöltés ideje:2006. március 14.
38. **SÜMEGI** András: Copy-right or left? cikkje alapján In: Digitális Fotómagazin II. évf. 6. sz. 2002. július .
39. **SZAMOSI** Katalin: Az Internet hatása a szerzői jogokra [Elektronikus dokumentum] A hozzáférés módja: <http://www.sbgk.hu/Hir.asp?id=26> A letöltés dátuma: 2005. június 17.
40. **SZINGER** András: Hogyan másoljunk legálisan?[Elektronikus dokumentum] Hozzáférés módja:: <http://www.index.hu/tech/jog/cdcopy/> Letöltés ideje : 2006 április 03.
41. **SZINGER** András, **TÓTH** Péter Benjámin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz Budapest, Novisima: 2004.